

Solidaritat

Cohesió

Castellers, tocant el cel amb la mà

Judit Soler Maynou

IES Lluís Companys

Curs 2015/2016

Departament d'educació física

Pilar Balagué

ÍNDEX:

1. Introducció.....	4

Marc teòric

2. Els castells i el casteller.....	7
3. Parts del Castell.....	10
3.1. La pinya.....	10
3.1.1. Membres de la pinya.....	11
3.1.2. El folre, les manilles i els puntals.....	13
3.2. El tronc.....	14
3.3. El pom de dalt.....	15
4. Tipus de castells.....	15
5. La indumentària castellerà.....	22
6. La música.....	24
6.1. Els instruments.....	25
6.2. Les melodies castelleres.....	25
7. Els orígens.....	28
8. Les entitats castelleres.....	35
8.1. Principals colles castelleres.....	37
8.2. Puntuació dels castells.....	39
8.3. Colles universitàries.....	41
9. Rivalitats.....	43
10. Visibilitat dels castells.....	44
10.1. Les diades castelleres.....	45

10.2. Concurs de castells de Tarragona.....	48
11. Actualitat castellerà.....	49
12. Castellers a Tordera.....	52
13. Els castells a nivell nacional i internacional.....	54
13.1. Com van arribar els castells a ser patrimoni immaterial de la humanitat?.....	54
14. Torres humanes a altres llocs del món.....	55
15. Castells als mitjans de comunicació.....	59
<i>Síntesi del marc teòric</i>	60

Part pràctica

16. Entrevista a Marc Ruiz, cap de colla dels maduixots.....	62
17. Enquestes.....	67
17.1. Enquestes a persones castelleres.....	72
17.2. Enquestes a persones que no són castelleres.....	75
18. Auto entrevista i reflexió personal.....	78
19. Conclusions	81
20. Agraïments.....	83
21. Glossari.....	84
22. Bibliografia I Webgrafia.....	90

1. INTRODUCCIÓ

El meu treball de recerca es titula “Castellers, tocant el cel amb la mà” i amb ell pretenc endinsar-me dins el món casteller, aprendre sobre ell i compartir aquests coneixements nous amb altra gent.

Sóc castellera, en vull saber més d'aquest món i vull expandir aquest coneixement per a compartir-lo amb gent que aprecii aquest món de vida, de comunicacions, d'infinitat de valors... Aquest és el meu propòsit, investigar sobre aquest món: el món casteller (saber com funciona, què en pensen els protagonistes, quins coneixements en tenen les persones del meu entorn, etc). Poder-ne a parlar, i que es conegui.

La meva idea clau és que els castells són una manera de viure. En un equip casteller cada individu és important, cada persona que en forma part és necessària.

El que em va impulsar a fer aquest treball, en part, també va ser que era una opció de treball de recerca dins l'àmbit d'educació física en la pàgina web de l'institut. En realitat, penso que més que un esport és un art i vull que més persones puguin saber coses sobre aquest art, aquesta manifestació artística tan important a Catalunya i tan especial.

Per fer aquest treball m'he marcat uns objectius que són: saber que són els castells, com es forma una colla castellera, des dels seus inicis i com evoluciona, analitzar els coneixements sobre aquest món comparant persones que són castelleres amb persones que no ho són i sobretot saber quina és la motivació que porta als castellers a formar part d'aquest món, quin incentiu hi troben.

Vull molt més dels castells tant des de dins com des de fora. Com ja he dit, sóc castellera. Participo d'aquesta pràctica en la Colla Castellera de l'Alt Maresme, els Maduixots. Així doncs, aquest treball em donarà un punt de vista tan intern com extern d'aquest món.

Em motivava aquest tema perquè fa relativament poc (un any) que formo part d'aquest món, que m'ha seduït, i tenia ganes d'aprendre coses noves i ampliar molt més els meus coneixements. A més, trobo interessant el fet de poder-hi veure una visió externa.

En aquest treball parlo també i sobretot de les emocions. Crec que el món casteller és un món molt emocionant. El que sent quan la seva colla descarrega un castell que portava temps resistint-se o el que sent quan fa el seu primer castell o pilar és quelcom indescriptible. Per això, en aquest treball les analitzo més a fons. Les vull fer arribar als ciutadans i que sàpiguen com d'emocionant és formar part d'aquet col·lectiu de persones amb reptes i metes.

Aquest treball estarà compost per dues parts:

En primer terme situarem el marc teòric sobre el que són els castells.

En segon lloc, la part d'investigació en què parlarem del que pensa la gent i del que pensen els protagonistes, com creix una colla i com evoluciona.

Amb la informació que hagi obtingut d'aquests dos apartats arribaré finalment a les conclusions.

En el marc teòric explicaré "què" per saber què són els castells, com es fan, com s'estructuren i es sustenten, els tipus de castells que hi ha, quina indumentària h de portar el casteller, els orígens dels castells, explicació sobre tot tipus d'entitats castelleres i com van arribar a ser Patrimoni Immaterial de la Humanitat per la UNESCO, entre d'altres curiositats.

La metodologia emprada del marc teòric ha estat la recerca de documents, la recerca per Internet, de documents escrits i reportatges fets, així com el recull de fonts orals i també dels mitjans de comunicació i audiovisuals i el recull d'imatges dels castells, de les colles i de les diades castelleres.

El propòsit de la recerca és poder saber i apropar-me al que pensen i senten les persones protagonistes i també les que no en són d'aquest món i arribar a unes conclusions extretes de les seves aportacions. També he volgut saber el funcionament i l'evolució de la colla castellera.

La metodologia que he utilitzat en la part d'investigació han sigut una entrevista al cap de colla dels Castellers de l'Alt Maresme, enquestes diferenciant a castellers de persones que no ho són i una auto entrevista per conèixer-me més a mi mateixa i profunditzar en el que sento i penso jo sobre aquest món i així explicar la meua pròpia vivència.

Per acabar analitzaré els resultats i els comentaré.

Finalment exposaré les conclusions.

2. QUÈ SÓN ELS CASTELLS?

El saber popular diu que són **construccions humanes**... Construccions formades per persones sobre persones sense cap tipus de suport, només el suport dels mateixos castellers utilitzant la seva força i equilibri.

Il·lustració d'un 4 de 8 de castellers amb camisa vermella.

A la Viquipèdia podem trobar que els castells són les torres humanes que es construeixen des de fa més de dos-cents anys.

Van néixer cap al Camp de Tarragona i al Penedès, segons es coneix es van estendre per tot Catalunya a partir del s. XX i avui en dia són un dels símbols més potents de la identitat catalana. Estan considerats patrimoni de la Humanitat.

Al Diccionari de l'IEC trobem que els castells humans són torres de dimensions i alçària variables, formada per castellers enfilats uns damunt les espatlles d'altres, pròpies de certes festes populars.

Què penso jo que són els castells? Jo crec que els castells humans són torres de persones, unes sobre les altres que amb molt d'enginy, o com diu el lema casteller, amb força, equilibri, valor i seny s'aconsegueixen fer, i cada vegada arribar més amunt. S'ha de tenir paciència i també molta confiança en els integrants de la colla i en un mateix. "Pas a pas, pis a pis."

A més, els castells són una manifestació cultural genuïna que deixen en molt bon lloc a Catalunya dins d'Europa. Tenen més de 200 anys d'història i molts de valors. Contemplar-los es una gran experiència i participar-hi encara més. Els castells sempre van endavant, i els castellers amb ells. Sempre es busca arribar més amunt sense cap tipus de motivació material, només la satisfacció.

Els castellers pugen als castells uniformats i de forma ordenada, de fet tot el castell es construeix de forma ordenada des de la pinya fins a la part de dalt. Sempre sota la veu d'un cap que lidera i va cantant els passos. Quan un castell no surt bé no passa res, es seguirà intentant fins que s'acabi descarregant.

Fins al moment, els castells poden tenir fins a deu pisos i hi ha moltes estructures diferents que explicaré més endavant. Es fan a tot Catalunya però avui dia aquest fet ha crescut tant que fins i tot podem trobar colles de castellers a Londres o a París, on un grup de catalans establerts allà han creat l'entitat.

EL CASTELLER

Un casteller és la persona que fa castells. Però un bon casteller no només els fa, sinó que també es compromet amb ells, es compromet a ajudar, a fer pinya tant a l'assaig com a les actuacions, a les diades, als concursos... Penso que un casteller es compromet en cos i ànima a la seva entitat castellera, ha d'estimar la seva colla i ha de tenir la consciència necessària per formar-ne part.

Casteller fent un pilar.

Tothom pot ser casteller? Evidentment. Les colles castelleres no entenen de diferenciacions ni racisme. Tothom que ho vulgui pot ser casteller, tant és l'edat, el sexe, la religió, la raça, l'orientació sexual... Una colla castellera mai tanca les portes a ningú. L'únic que fa falta per formar-ne part és tenir-ne ganes.

Tampoc distingeix de gènere. Avui dia, les dones juguen un paper molt important en els castells. En l'antiguitat els castells estaven formats només per homes i no podia ser de cap altra forma. Actualment, fins i tot hi ha caps de colla que són dones.

Segons les condicions físiques de cada persona (altura i pes) t'adjudicaran un lloc dins el castell. A la pinya fan falta moltes persones i segur que tothom hi pot trobar la seva posició. També et pots animar a pujar dalt el castell si creus que pots. I si simplement vols formar part de la colla sense haver de participar dels castells pots plantejar-te aprendre a tocar la gralla o el timbal, ser el que controla la canalla, la paradeta del marxandatge de la colla, fer fotos, etc.

Paradeta de marxandatge casteller dels Castellers de Castelldefels.

Així doncs, si acabes d'arribar a Catalunya i tens ganes d'aprendre més sobre cultura catalana, integrar-te dins la societat i conèixer gent nova és molt recomanable entrar a formar part d'una colla castellera que acull molt bé a tothom i és una forma molt positiva d'aconseguir aquests objectius.

3. PARTS DEL CASTELL

Un castell està format per tres grans parts, la **pinya**, el **tronc** i el **pom de dalt**. Cada una d'aquestes parts.

Les diferents parts del castell són bastant clares i definides i els individus que formen estan dins aquestes parts han d'estar en certes condicions d'agilitat i pes. Com menys pesa una persona més amunt del castell estarà. Els nens estan a dalt de tot, i cal dir que aquesta "canalla", com se'ls hi sol dir als nens en aquest món, ha de saber gestar bé les seves emocions. Els nens que pugen dalt dels castells han de ser valents i tenir clar que arribaran a fer l'aleta. Han de tenir en compte que un castell es considera carregat en aquest moment, el de l'aleta, i si no n'estan segurs, agafen por i volen baixar l'esforç de tota la gent de sota, tant del tronc, com de la pinya haurà estat en va. Així com, els subjectes que estan a la pinya han de saber que la seva força farà falta en tot moment i que no poden desistir. La gent del tronc també ha de tenir bona estabilitat emocional, saber quina és la postura correcta i agafar cert equilibri perquè el castell continuï endavant.

Cada una d'aquestes parts té diferents funcions i maneres de construir-se.

3.1. La pinya: És la base del castell. S'hi troba tota la gent que dona suport al castell. Hi ha moltes posicions dins la pinya com són: baix, contrafort, primera mà, segona mà (i successives), lateral, vent, agulla, etc. Totes les persones que construeixen la pinya fan de coixí humà en cas de caiguda. Probablement per això és la part més important del castell encara que passi desapercebuda i la gent no li doni el reconeixement que mereix.

3.1.1. Dins la pinya: Com he esmentat dins la pinya hi ha molta gent amb moltes funcions diferents que ara explicaré. Cada persona té la funció que li permet les seves capacitats físiques.

Pinya dels Castellers de Barcelona.

Baix: És una persona amb estatura mitjana que ha d'aguantar el pes de tot el pilar de sobre ajudat per la pinya del voltant, per això ha de tenir esperit de sacrifici. Hi ha tants baixos com rengles del castell. També ha de tenir força.

Crossa: La posició que més ajuda al baix. Cada baix és suportat per dos crosses que es posicionen estratègicament dins la pinya. Encaixen la seva espatlla sota l'aixel·la del baix. Han de ser més baixes que el baix i acostumen a ser dones que es poden posar dins la pinya sense massa complicacions. La seva funció és fer que el baix quedi quiet i clavat en la seva posició per tal que no es mogui el castell. Amb una mà s'agafa a la faixa de l'agulla i amb l'altra a la faixa del contrafort.

Contrafort: És el casteller que està just darrere el baix, per tant ha de ser una mica més alt que el baix. La seva funció és donar-li estabilitat al baix, impedir que el baix es mogui endavant o enrere i evitar que s'enfonsi i caigui el pilar. Cada baix té un contrafort.

Imatge de la pinya aguantant al segon.

Agulla: Sol ser una persona bastant alta i prima. Aquest casteller està al mig del castell de cara al baix. Cada baix té una agulla al seu davant. Agafa el segon per davant amb els avantbraços creuats i amb això evita que el segon s'assegui. També ajuda al baix a no tirar-se cap endavant. És una posició amb responsabilitat ja que des d'on està veu tota la evolució del castell i ha d'avisar de qualsevol incidència que pugui passar.

Primeres mans: Aquest casteller se situa darrere el contrafort. Agafa el segon per darrere. La seva funció és evitar que el contrafort perdi la força i vagi enrere i a la vegada evitar que el segon s'assegui subjectant-lo per les natges. Ha de ser una persona alta i forta per poder arribar-hi i donar tot aquest suport.

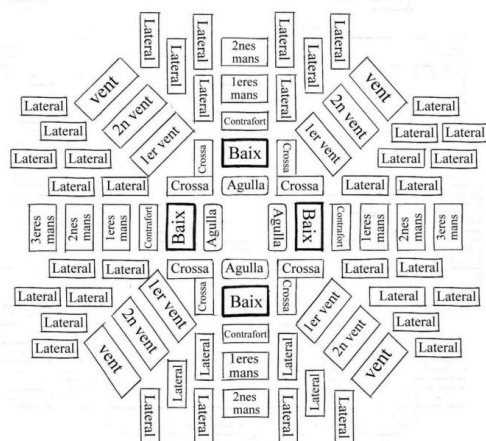
Un baix és recolzat per les seves crosses, l'agulla, el contrafort i el primeres mans.

Lateral: El lateral és el casteller que es posa al darrere de cada crossa i aguanta lateralment al segon agafant les cames del segon de cada costat. Té dues funcions, que són: falcar les cames de les crosses per impedir que aquestes s'enfonsin, i a la vegada evitar el desplaçament lateral del segon. Els laterals també fan la funció d'agulla en castells on no hi pot haver agulles com és el cas del castell de 4 amb pilar, llavors agafen la cama del segon per davant, és a dir, girant la mà.

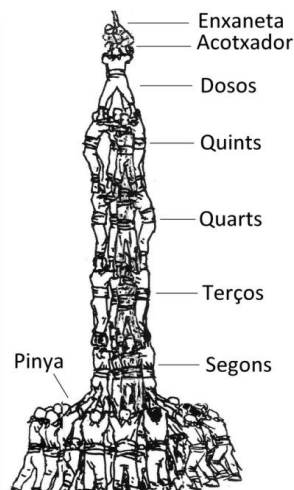
Diagonal: És el casteller que en els pilars i les torres se situa entre les primeres mans i els laterals. Tenen la mateixa funció de lateral, evita el desplaçament lateral del segon.

Vent: Aquest casteller es col·loca entre crossa i crossa, en l'espai que queda entre les dos rengles. El que ha de fer el vent és impedir el desplaçament lateral dels segons i controlar que no hi hagi cap moviment de rotació en l'estructura del castell. Els vents subjecten amb una mà la cama del segon d'un pilar i, amb l'altra, la cama del segon de l'altre pilar, talment com el lateral.

Castells: L'estructura del quatre.

Quatre de vuit

Una estructura de quatre on es poden veure totes les posicions de la pinya i les parts d'un quatre de vuit.

3.1.2. Folre: se situa a sobre de la pinya, de fet és una pinya sobre de la pròpia pinya. La seva funció és ajudar al segon pis i subjectar el tercer en els castells de més dificultat. Les posicions, anteriorment explicades, són les mateixes.

Manilles: són els castellers situats sobre el folre (també en forma de pinya) al nivell dels terços, i que ajuden a subjectar als quarts. Es pot veure en castells de molta dificultat com són el pilar de 8, la torre de 9 Se sol utilitzar en els pilars de 8, les torres de 9, o en els castells de 10.

Puntals: Són els castellers situats sobre les manilles, al nivell de quarts. Molt inusual de veure. Només s'ha vist una vegada fins al dia d'avui, en un pilar de 9 (castell de gamma extra) intentat pels Castellers de Vilafranca el 2002. És el que apareix en la següent fotografia.

3.2. Tronc: És el que es veu del castell, format pels pisos que van des dels baixos fins al pis anterior al de dosos. El tronc normalment determina el grau de dificultat del castell, pel nombre de persones implicades, tant per les persones que hi ha a cada pis com pels mateixos pisos d'alçada. Així doncs, lògicament, com més persones hi ha per pis i com més pisos hi ha més difícil és construir el castell.

Imatge del tronc d'una estructura de 4 dels Castellers de Vilafranca.

3.3. Pom de dalt: Són els tres darrers pisos del castell i sempre tenen la mateixa composició: primer van els dosos, format per dues persones, l'acotxador, (dit així perquè està acotxat amb un

peu sobre cada dos), i per últim l'enxaneta (trepitjant els dosos passa per sobre l'acotxador i fa l'aleta demostrant que el castell està carregat).

Pom de dalt dels Castellers de Barcelona.

4. TIPUS DE CASTELLS:

Què és el pilar? Què és un 4d6? Vol dir que té quatre pisos on hi ha nou persones? O al revés? Des de quin pis es compta? A partir de quants pisos és considerat un castell? Què és un castell de gamma extra? Aquests són alguns dels dubtes que té la gent que és externa als castells i no en sap gaires coses.

Els pisos del castell es compten des de baix de tot, des de la pinya; fins a l'enxaneta. El pom de dalt (dosos, acotxador i enxaneta) equival a tres pisos. La següent foto seria un 3de7. El primer número (3) és el número de persones que hi ha per pis i el segon (7) el número de pisos. És considerat castell a partir dels 6 pisos.

Hi ha diferents tipus de castells. La forma més pràctica per dividir-los és segons el nombre de castellers per pis, on els posem dins la categoria de castells simples o la de castells compostos.

El tronc del castell està format per varis pilars agafats els uns als altres en anomenades estructures simples però quan aquest conjunt de pilars té una o més estructures enganxades s'anomena estructura composta.

CASTELLS SIMPLES:

El pilar: Castell format per una sola persona des del baix fins a l'enxaneta. Cada un aguanta l'estructura agafant pels bessons al de sobre.

Pilar de 4 dels Castellers de la Vila de Gràcia.

La torre/Dos de... : Format per dos persones en cada pis. Els dosos adopten la mateixa forma que la resta del castell.

Torre de 7 dels Castellers de Sant Pere i Sant Pau.

Tres de... : Aquest castell està format per tres persones en cada pis, és a dir, tres pilars agafats. En aquest castell un dos va obert sobre dos persones i l'altre tancat sobre el tercer.

3 de 7 dels Castellers de l'Alt Maresme.

Quatre de... : Quatre persones formen cada pis i no s'agafen dels braços del del costat sinó que s'agafen del turmell del lateral superior. Els dosos estan en posició oberta sobre dos castellers cada un.

4 de 8 dels Marrecs de Salt.

CASTELLS COMPOSTOS:

Recordem que aquests castells estan formats per dos o més castells d'estructura simple.

Cinc de... : Format per un tres i un dos. El dos està agafat al pilar de la rengla del tres. Porta un pom de dalt per cada construcció i una enxaneta ha de coronar les dues.

5 de 7 dels Castellers de Cornellà.

Set de... : Estructura formada per un quatre i un tres. El tres està engnxat amb una rengla del quatre. També hi ha dos parells de dosos amb una sola enxaneta que fa l'aleta sobre les dues estructures.

7 de 6 dels Matossers de Molins de Rei.

Nou de... : És un castell format per un tres central amb una estructura de dos a cada rengla del tres. És un castell on es necessita gran quantitat de persones per aixecar-lo tenint en compte que hi han nou persones per pis, i per això és difícil de veure. Té tres poms de dalt amb una, dos o tres enxanetes.

Dotze de... : Com diu el seu nom té dotze persones per pis, per aixó és una raresa. Un castell assolit molt poques vegades. Ha de tenir quatre parells de dosos, quatre acotxador i quatre enxanetes. Es considera carregat quan les quatre enxanetes han fet l'aleta sobre la seva respectiva estructura.

12 de 7 dels Castellers de Barcelona.

Castells amb agulla

Dins dels castells que es poden fer amb agulla, és a dir, amb un pilar dins el centre del castell; hi ha el tres, el quatre i el cinc.

L'estructura es construeix igual que amb qualsevol altre castell però es fa un pilar a dins que s'aixeca mentre s'aixeca també l'estructura del voltant. Quan l'enxaneta ha fet l'aleta baixa del castell mentre l'acotxador es posa al pilar per fer d'enxaneta mentre l'estructura del voltant es desmunta.

4 de 7 amb agulla dels Bordegassos de Vilanova.

Castells aixecats per sota

Aquests castells són els més espectaculars i els que més agraden, ja que són aixecats al revés. Els castells més habituals que es poden aixecar per sota són el pilar i el tres. Es construeixen començant pels pisos superiors. Es comença amb el pom de dalt des del terra amb l'enxaneta col·locada al costat del dos i a partir d'aquí el castell es va aixecant gràcies a la pinya posada estratègicament en el basament del castell que van aixecant el castell a pols pis per pis.

3 de 7 aixecat per sota dels Castellers de Barcelona.

Gamma extra

S'anomenen castells de gamma extra els que tenen un gran nivell d'execució i es consideren molt difícils. Es consideren castells de gamma extra els castells amb una dificultat superior al 3 de 9 amb folre, però s'ho consideren el 9 de 8 sense folre i el 3 de 8 aixecat per sota. Hi ha dos castells de 9 pisos que no es consideren castells de gamma extra, que són el 3 i el 4 de 9 amb folre ja que tenen més estabilitat. Tots els castells de 10 pisos es consideren de gamma extra. Pel que fa als pilars, es considera de GE a partir del pilar de 7 amb folre.

Els castells de GE es van començar a executar durant la segona època d'or. Fins a l'actualitat només nou colles han fet algun castell de gamma extra.

Les parts d'un castell

Dibuix de les parts d'un castell →

5. COM HA D'ANAR VESTIT UN CASTELLER?

La vestimenta actual del casteller és una indumentària tradicional: camisa de color amb escut de la colla, pantaló blanc i faixa. La primera vegada que es va portar aquesta indumentària no va ser fins a l'Exposició Internacional de Barcelona de 1929 i ho va fer la Colla Vella dels Xiquets de Valls.

A continuació explicaré més a fons les peces principals de la indumentària i també les opcionals o requerides en certes posicions dins el castell.

Casteller amb la seva adequada indumentària.

Camisa: De màniga llarga i del color característic que distingeix cada colla castellera. Porta l'escut de la colla cosit a sobre la butxaca a la part esquerra. L'única colla que no llueix escut són els Bordegassos de Vilanova. La camisa té un coll que els castellers dels pisos baixos del tronc solen mossegar per tal de no quedar arrugat sota el peu del casteller del damunt. Naturalment quan fa calor les camises es poden arremangar.

Castellers enfaixant-se i posant-se el mocador.

Pantaló: El pantaló que vesteixen els castellers és de color blanc, i ha de ser prou resistent per aguantar l'estrebada d'una persona pujant sense trencar-se, ja que el casteller s'agafa del pantaló en un dels moviments de pujada, i també hauria de ser de cintura alta i estreta o ben afermada per evitar que llisqui durant el pas dels castellers i provocar caigudes o deixar a la vista la roba interior.

Faixa: Preferiblement negra, i de llargada i amplada variables, s'enrotlla al voltant del cos a l'alçada dels ronyons. La faixa és l'element més important de la indumentària casteller, té doble funció. La primera de les quals és protegir la zona lumbar dels esforços que rep per les càrregues i la segona com a punt de suport perquè els castellers puguin fer les maniobres de pujada i baixada del castell.

Un casteller es posa la faixa.

Calçat: Els castellers que estan al tronc, folre i manilles van descalços per pujar, però els membres que componen la pinya naturalment van calçats.

Casteller pujant descalç sobre el castell.

Mocador: El mocador típicament casteller és llarg, de forma triangular i de color vermell amb punts blancs. És opcional portar-lo, sempre millor. Té moltes funcions ja sigui prevenir estrebades, lesions, etc; com a punt de suport per facilitar que pugin alguns castellers o simplement es porta com a ornamentació. Aquests mocadors també hi porten escuts brodats de cada colla.

Casc: La canalla dels pisos superiors du casc per seguretat, tant a assaig com a plaça. Evita lesions al crani. Va demostrar-ho la temporada 2006/2007.

Un membre de la canalla dels Castellers de Santpedor amb casc.

6. LA MÚSICA DELS CASTELLS

Com ja se sap la música sempre té un paper important en la majoria d'esdeveniments castellers, és el que dóna ritme i sobretot emoció. El músic és la persona que fa sonar aquesta melodia encara que sovint passa desapercebuda. Els músics toquen les gralles i els timbals des del s. XIX.

6.1. Els instruments: la gralla i el timbal

L'instrument principal que interpreta aquesta música tan característica que tenen els castells és la gralla, el típic instrument català. I l'instrument que l'acompanya a tot arreu on hi ha castells és el timbal. El grup de grallers de cada colla no té un nombre fix de membres, n'hi poden haver tants com es vulgui. Antigament la música era interpretada per tres gralles i un timbal. Igual que dins la colla castellera tothom qui ho desitgi pot formar part de la colla de grallers i com més músics hi hagi millor. El so de les gralles posa música tant en els petits esdeveniments castellers com en els grans

Instruments castellers.

6.2. Les melodies castelleres

Ara analitzarem més profundament les melodies castelleres. Totes elles existeixen des de fa molt temps. Van ser recollides per folkloristes en documents escrits a finals del segle XIX i principis del segle XX i, més endavant, en documents sonors. La melodia més emblemàtica i que acompanya tots els castells s'anomena *toc de castells*.

El toc de castells

La música de gralla i timbal que acompanya i ajuda a organitzar el ritual dels castells es denomina *toc de castells*. En aquesta melodia, la música de les gralles indica l'evolució del castell. Podem dividir el *toc de castells* en les cinc següents estructures musicals que estan directament relacionades amb cada moment de la construcció del castell, facilitant així que els castellers que no poden veure el castell sàpiguen en quin punt està. Té les següents cinc parts ben diferenciades:

L'inici

Quan falten cinc pisos perquè el castell arribi a dalt, comencen a sonar les gralles soles a l'uníson tocant tres notes agudes que anuncien que el castell ja es considera un intent. La plaça emmudeix expectant l'espectacle.

La pujada

Després d'una terminació a l'uníson, la melodia va alternant dos temes a dues veus, ara ja amb l'acompanyament del timbal. Aquesta alternança s'haurà de repetir tantes vegades com faci falta segons el castell evoluciona. El nombre de repeticions dependrà de la rapidesa del castell o de la dificultat de la construcció.

L'aleta

És l'instant de més emoció. Quan el castell està a punt de ser coronat, els grallers inicien un *trinat* que augmenta progressivament de velocitat, i que pot començar en qualsevol moment dels dos temes anteriors, mentre que els timbalers fan un redoblament. Tota la plaça està en tensió. Just quan l'enxaneta passa per sobre l'acotxador i fa l'aleta, els grallers ho assenyalen musicalment acabant amb el trinat i tocant un llarg i mantingut sol agut. El castell està carregat. Llavors la plaça esclata d'alegria i entusiasme, la gent aplaudeix. Fet això, ja pot començar la baixada.

Colla de grallers dels Castellers de Sabadell al concurs de castells.

La baixada

S'inicia la baixada amb un pont melòdic que enllaça amb els dos temes que ja han sigut interpretats durant la pujada. El procediment d'alternança dels dos temes, de pauses i de repeticions, és exactament el mateix que a la pujada.

El final o la sortida

Quan s'han descarregat prou pisos, la melodia de sortida comença a sonar. És una petita melodia a manera de tancament. Es pot fer més llarga o més curta depenent dels pisos del castell.

TOC DE CASTELLS

Colla Castellera de Figueres

The musical score is presented in two staves, treble and bass clef, with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 2/4. It consists of five systems of music. The first system begins with a melodic line in the treble clef and a bass line in the bass clef. The second system features a rest of three measures in the bass line, indicated by 'Tres compasos'. The third system includes a trill in the treble clef and a rest of three measures in the bass line, with the annotation 'A la "A" i repetim fins el "Toc d'aletra"'. The fourth system continues the melodic development. The fifth system concludes with the marking 'TOC FINAL' and 'D.S. al Fine'.

Partitura del Toc de Castells de la Colla Castellera de Figueres.

Hi ha altres melodies que formen la banda sonora castellera i que explicaré breument.

- **Matinades:** Es toca el dia central de Festa Major, el dia en què tindrà lloc una diada castellera i es fa en una cercavila molt matinera en la que hi estan convidats tots els castellers i veïns de la localitat. És una melodia alegre i no massa complicada.
- **Entrada a plaça:** La que es toca quan les colles entren a plaça, pot ser fent un pilar de quatre caminant o no. És una melodia llarga i variada.
- **Pilar al balcó:** Es toca quan la colla cap al final de la diada fa el típic pilar que arriba al balcó i des d'allà s'agafa a l'enxaneta. No es fa sempre, per tant la melodia és la que menys es toca de les cinc.
- **Toc de vermut:** És la melodia que es toca al final de la diada castellera amb la que s'anuncia que s'ha acabat la diada i és hora de fer el vermut. Els més petits solen pujar a les espatlles dels grans i donen voltes al voltant dels músics fent rodar els seus mocadors.

7. ORÍGENS

Actualment els castells són patrimoni cultural immaterial de la humanitat, han sabut fer-se valer com a icona de Catalunya. I és que els castells han sigut des del seu naixement una icona d'innovació cultural. En aquest apartat aprendrem més coses sobre els seus orígens.

Es construeixen des de fa més de dos-cents anys, al Camp de Tarragona, després es van estendre cap al Penedès, i durant el segle XX per tot Catalunya, Catalunya Nord i les Illes Balears, especialment a partir dels anys 80. Avui dia, n'hi ha fins i tot fora de l'estat espanyol.

Els castells van néixer en el Corpus Christi, durant l'Edat Mitjana. Les festes patronals eren concebudes per els nostres antecessors com la transformació de les ciutats i dels pobles en grans espais teatrals.

Les més importants i les primeres eren les festes del Corpus de la ciutat de València, les del Corpus de Morella i les de Santa Tecla a la ciutat de Tarragona. Després se'n van sumar moltes més.

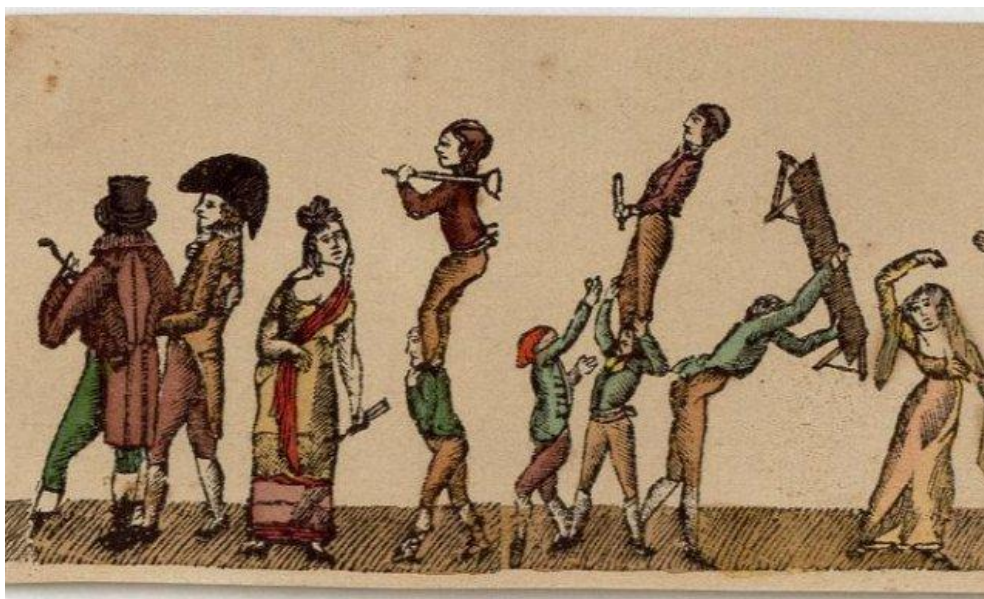
Els castells van néixer a la muixeranga de València, una antiga dansa que va passar a Catalunya al segle XVII amb el nom de ball de valencians. Quan s'acabava el ball, les persones que ballaven feien una petita construcció o torre humana. Amb el pas del temps, la construcció es va separar del ball i es feia a part. Així, a les places, la gent es reunia per veure qui feia la torre més alta. Aquest fet cada vegada s'enriquia més.

Es van escampar per Catalunya i és llavors que tenim les primeres notícies a Catalunya d'homes que pujaven els uns sobre els altres, per coronar la construcció.

Seguidament, comencen a aparèixer moltes altres danses valencianes vinculades amb els castells arreu d'Espanya, però sobretot a Catalunya. En podem trobar al País Valencià, Sevilla, Granada, Tarragona, Madrid, Aragó, Reus...

Això confirma l'expansió d'un embrionari element festiu, amb ressonàncies acrobàtiques circenses, el qual l'agilitat dels balladors evolucionaria al Camp de Tarragona i a l'antic Penedès cap al ball dels valencians, un antecedent directe dels nostres castells. Els valencians, els precursors d'aquesta dansa, van desenvolupar certa professionalització amb la seva activitat folklòrica optant per una fórmula innovadora que ben aviat seria imitada amb major o menor continuïtat en altres territoris espanyols.

Entre 1687 i 1769 en el ball dels valencians es començaven a aixecar torres de cinc pisos. Avui dia encara es poden veure a certes poblacions de València.

Ball dels valencians a Barcelona.

La llavor dels castells

L'any 1770 al Penedès es va fer una celebració on van assistir quatre balls de valencians, tots de localitats diferents. D'aquesta actuació trobem documentat el que sembla ser un tres de sis aixecat per primera vegada, la construcció més alta fins llavors.

Cal dir que totes les localitats implicades en la configuració i l'evolució tenen una característica comuna: pertanyen al territori de la vinya i del raïm. La verema era una tasca que requeria unes condicions físiques vinculades a la força. Una part de la indumentària dels veremadors era essencial en algunes operacions: la faixa, element que també ha esdevingut fonamental en el bastiment dels castells humans.

La popularitat dels valencians havia augmentat molt fins llavors i va començar a ser vist amb recel per algunes autoritats de l'època, per això els governs lluitaven per l'endarreriment del país i van fer una política d'atac contra tot allò de caràcter ancestral, autòcton i d'identitat local i comunitària. Veien necessari intervenir en contra dels castells.

L'any 1786 es dona permís a Tarragona per comerciar lliurement amb Amèrica i l'activitat econòmica es va orientar cap al comerç del vi i l'aiguardent. Això va comportar l'expansió del cultiu de la vinya que també va donar lloc a l'expansió dels castells.

Llavors a Catalunya va néixer una nova manifestació teatral anomenada moixiganga, també relacionada amb Crist, amb ella es construïen pilars i torres. La moixiganga va ser l'aliança entre els nous corrents civils i la continuïtat de les celebracions i expressions religioses. Van acabar convivint dues manifestacions diferenciades: la moixiganga, més religiosa i simbòlica i els valencians, més gimnàstica.

Els balls de valencians no tenien aturador, l'any 1786 trobem el primer primer amb enxaneta documentat i els sis sostres arriben a Lleida l'any 1802. Tot evolucionava de manera molt ràpida. Com més gent, millors construccions feien.

Primera meitat del s. XIX

Els valencians actuaven especialment a les grans celebracions, on hi havia més multitud i les actuacions podien assolir millors resultats. L'any 1786 es troba el primer pilar de cinc documentat

a les segones Festes Decennals de la Candela de Valls, on també es va fer un pilar de tres caminant davant la processó.

El ball dels valencians apareix a Valls el 1803, i dos anys després ja s'havien format dues colles: la dels Pagesos o Colla Alta i la dels Menestrals o Colla Baixa. Com es pot veure, les colles es diferenciaven pels oficis: els pagesos, els menestrals, els veremadors... Oficis en els que s'havia de fer servir certa força.

Valls és la primera localitat en la que els valencians s'expressen dualment en una etapa plenament castellera, assentada ja en la gamma sòlida dels set pisos.

El 1819 les dues colles de Valls ja feien els primers castells de vuit pisos. L'any següent es proclama la llibertat de treball però els vallencs mantenen la vinculació gremial al fet casteller.

A Tarragona augmenta l'afició pels castells i apareixen dos colles: els Pagesos i els Pescadors, que existiren entre el 1822 i el 1859.

S'inicia la construcció dels castells de nou pisos. L'any 1879 a la Festa Major de Vilanova, els Xiquets de Valls, coneguda anteriorment com els Pagesos. Que fessin castells tan alts no volia dir que fossin un gran grup de gent, de fet eren un grup reduït ensinistrat en l'art de les alçades mentre que el gruix del castell (pinya, baixos, segons i terços) era constituït pels aficionats locals en totes i cadascuna de les places castelleres. Per això, els castells es van convertir en una extraordinària comunitat entre els aficionats locals i un selecte grup d'homes vallencs que dominava la tècnica d'enfilarse els uns sobre els altres a certes alçades. Amb tot el dit, es pot dir que **Valls va ser la ciutat bressol dels castells.**

Les alçades també van evolucionar molt, sobretot a les localitats de Tarragona, Vilafranca i Valls.

Primera actuació dels Castellers de Vilafranca.

Havia començat la **primera època d'or castellera**, es va veure un creixement espectacular en les construccions. El creixement va durar més de 10 anys a molt bon ritme. Ningú podia parar els castellers. L'aixecador i l'enxaneta van començar a deixar d'estar drets sobre el castell per acabar formant-se el pom de dalt.

Durant aquesta època es van documentar grans castells de gamma extra, molts per primera vegada. El 3 de 8 aixecat per sota, el 4 de 9 sense folre, etcètera.

Aquesta època esplendorosa llavors va començar a davallar progressivament, l'última gran actuació va ser a les festes de Santa Tecla a Tarragona. Vam arribar a l'època de **decadència** dels castells. La pràctica castellera es va anar reduint. Durant els anys 20 els millors castells que es veien eren de 7. Els motius van ser les malalties i la migració de gent de Valls cap a Barcelona, ja que acabaven d'obrir el ferrocarril d'entre Valls i Barcelona. La perseverança dels vilafranquins però va ser importantíssima, gràcies a ells encara hi ha castells avui dia, els verds van continuar contactant les colles vallenques per actuar junts.

A Tarragona poc a poc també es va reprendre l'activitat.

Amb l'aparició de noves colles tot es va animar de nou. Els castells van **renéixer**. Tot va tornar a ser com havia sigut. Les colles tenien ganes de superar les unes a les altres.

Imatge de la renaixença casteller.

Les autoritats franquistes van fer que les dues colles vallenques es fusionessin. Van liderar el món casteller durant uns quants anys, seguits pels Nens del Vendrell. La creació d'una nova colla a Valls aquell mateix any, que acabarà coneixent-se com a Colla Vella, produeix el cisma dels Xiquets de Valls, que tornen a la seva dualitat tradicional.

3 de 8 carregat de la Colla Vella dels Xiquets de Valls al II Gran Trofeu Jorba-Preciados el 1966, castell que feia nou anys que no s'intentava

A partir dels anys 50 hi va haver pujades i baixades, sense notícies gaire destacables. Gràcies a concursos i rivalitats però, la cosa es va revifar. Hi va començar a haver actuacions glorioses que anys abans ningú hagués imaginat. El 1969 els Nens van descarregar el pilar de 7 amb folre.

Els anys 80 va començar la **segona època d'or**. Van néixer noves i grans colles com els minyons de Terrassa o els Bordegassos de Vilanova. Per primer cop una nena va pujar al pom de dalt d'un castell de 8, fins llavors els castells havien estat fets per homes exclusivament. Es va entendre que la "força" del lema casteller: "*força, equilibri, valor i seny*" no era tan important i que sobretot es necessitava tècnica.

Els següents anys les colles de Vilafranca, Xiquets de Tarragona, la Jove de Valls i els de Terrassa van començar a aixecar castells de 9.

Els Minyons van descarregar el 1993 el primer 2 de 9 amb folre de la història. Aquest fet va donar pas a l'època de platí.

Primer 2 de 9 amb folre i manilles de la història (Minyons de Terrassa).

En aquesta època el fet casteller es caracteritza per l'expansió territorial, l'increment de la popularitat i el ressò als mitjans de comunicació i l'assoliment de noves construccions de gamma extra. Van sorgir moltes colles noves fora de l'àrea tradicional castellera (Lleida, Mallorca, Mataró...).

Es van començar a assolir bastants castells de gamma extra. Els Castellers de Vilafranca, els de Valls, els de Terrassa, etc; eren imparables. Els primers anys del s. XXI la dinàmica assolida es va continuar.

Avui dia encara estan vigents les grans construccions i les colles encara lluiten per superar fites, per fer les seves construccions més altes i millors.

8. QUÈ ÉS UNA ENTITAT CASTELLERA?

Una entitat o colla castellera són les agrupacions en les que s'agrupen els castellers per fer castells. Tot objectiu d'una colla és augmentar la gent que hi ha dins la colla per així poder fer cada vegada castells més alts, millors i més difícils gràcies a la voluntat de cada casteller. Tota colla castellera parteix dels castells de 6 pisos i partir d'aquí ha d'anar millorant. Actualment, segons la CCCC (Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya) hi ha unes 70 colles castelleres.

En l'estructura d'una colla castellera hi ha la junta, com en qualsevol entitat, que és el que organitza administrativament la colla i on hi ha el president, el màxim responsable. També hi ha la comissió que és el que s'encarrega de coordinar els assajos de la colla i determinar les funcions de cada casteller, on el màxim responsable és el cap de colla. I finalment hi tenim els membres, que són els castellers.

La **CCCC** és una gran entitat nascuda l'any 1989 que té l'objectiu de vetllar per fomentar el món casteller, pels interessos comuns de les colles castelleres i, sobretot, per fer que els riscos inherents a l'activitat que duen a terme quedin garantits sota la cobertura d'unes pòlisses adequades. La Coordinadora és l'única entitat que agrupa les colles castelleres. És regida per una Junta Directiva formada pels representants de dotze colles, repartides per tota la geografia catalana, elegits en Assemblea cada tres anys.

Icona de la CCCC.

Què es necessita per formar una colla segons la CCCC?

Jo no tenia gaire clar quin és el principal objectiu que s'ha de tenir en compte quan es vol formar una colla castellera. Així que vaig enviar un correu electrònic a la CCCC i molt ràpidament en vaig obtenir resposta del gerent.

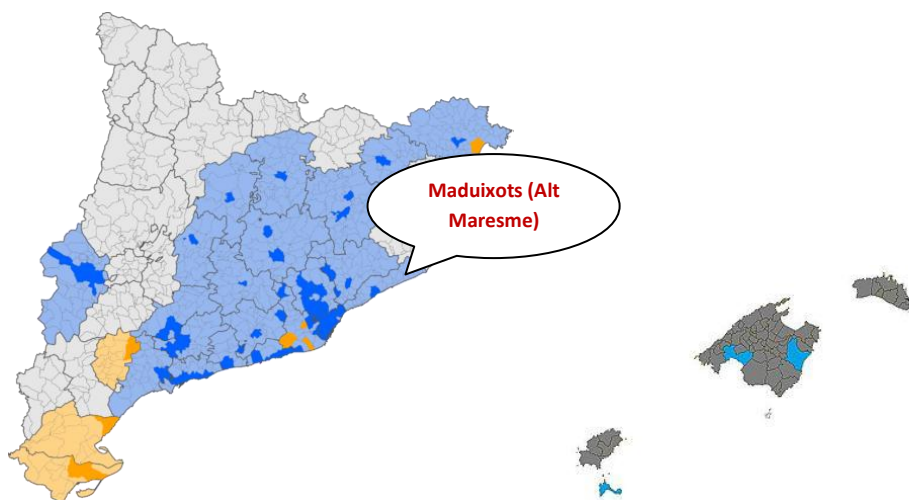
El principal objectiu és, doncs, tenir un gran gruix de castellers. Molta gent amb ganes de tirar endavant i fer pinya, al menys unes 75 persones. Lògic, però no se'm va acudir. És evident que si es volen fer castells el més necessari és la pinya, per tant la gent que s'hi implica. Aquesta és una gran diferència en comparació a altres entitats culturals, esportives, etc; en les que el gruix de gent no és tan important per aconseguir arribar als objectius de l'entitat.

A més d'això, és com crear qualsevol entitat sense ànim de lucre, redactar uns estatuts i inscriure la nova entitat al registrat d'entitats del departament de Justícia.

Castell de germanor universitari.

Mapa de colles (2013):

Catalunya

Illes Balears

En blau, les colles de ple dret i en taronja les colles en formació. Avui dia, ha augmentat molt el nombre de colles castelleres.

8.1. PRINCIPALS COLLES CASTELLERES:

Les principals colles castelleres es troben a llocs on els castells hi estan molt arrelats, on des del principi i des de fa molt temps hi ha hagut colles castelleres. Com a Tarragona, on s'hi troben quatre colles i on s'hi fa el gran concurs de castells cada dos anys. També es poden trobar molt arrelats a l'àrea del Penedès. Per saber quines són les principals colles castelleres, les més velles, les que fan millors construccions... Ens regirem per les colles castelleres participants al concurs de castells de Tarragona del 2014.

Castellers de Vilafranca: Fundada l'any 1948 gràcies a la gran afició havia en l'àrea del Penedès. Són anomenats "els verds" col·loquialment ja que la seva camisa és verda. Dins i ha més de cents castellers. Han representat la cultura catalana en nombroses ocasions arreu del món. Van quedar primers al concurs.

que hi
quatre-

Colla Jove Xiquets de Tarragona: Aquesta colla tarragonina va ser creada el 1979. El seu color de camisa és el lila. Van fer la seva millor actuació al concurs quedant tercers.

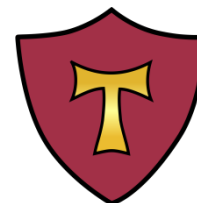
Colla Vella Xiquets de Valls: Colla valenca que va néixer l'any 1801 però es va reorganitzar el 1947. També anomenada la Colla dels Pagesos. El seu color de camisa és el rosat. Van quedar segons al concurs.

Colla Jove Xiquets de Valls: Aquesta és l'altra colla valenca. Més jove que l'altra, la Vella com diuen els seus noms. Fundada el 1813. També l'anomenaven Colla dels Menestrals, ja que així és com es van dividir les dues colles de Valls, una era la colla dels pagesos i l'altra la dels menestrals. El seu color de camisa és el vermell.

Xiquets de Tarragona: Una altra de Tarragona. Creada l'any 1970. El seu color de camisa és vermell i blanc a ratlles. Va ser fundada a partir de dos altres colles que són la Colla Vella de Tarragona i la Colla Nova de Sant Magí. Va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya el 2001.

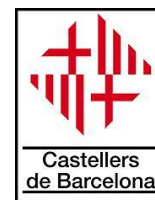
Castellers de Sants: Una colla castellera del barri barceloní de Sants fundada l'any 1993. El seu color de camisa és el gris brut en homenatge als treballadors de l'Espanya Industrial i de les antigues fàbriques tèxtils del segle XIX de Sants, Hostafrancs i la Bordeta. Precisament per portar aquest color també son anomenats col·loquialment "borinots".

Capgrossos de Mataró: La colla castellera de Mataró creada l'any 1996. El seu color de camisa és el blau marí. Tot i ser una colla jove el 2010 es va convertir en la cinquena colla en assolir un castell de gamma extra. El mot Capgròs feia referència a la forma històrica amb la que els barcelonins anomenaven als ciutadans de Mataró.

Castellers de Barcelona: Els Castellers de Barcelona són una colla castellera fundada l'any 1969 a Barcelona. Va ser la primera colla creada fora de l'àrea tradicional dels castells i és la quarta més veterana. El color de la seva camisa és el vermell. Han realitzat centenars d'actuacions arreu de Catalunya i també fora del país.

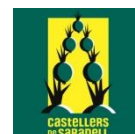
Castellers de la Vila de Gràcia: Aquesta colla de la Vila de Gràcia va ser fundada el 1966. El seu color de camisa és el blau marí.

Xiquets de Reus: Els Xiquets de Reus és la colla castellera de la ciutat de Reus. Es va fundar formalment el 18 de novembre de 1981, pel 125è aniversari del ferrocarril a Reus. La seva camisa és marró com l'avellana. També va rebre la Creu de Sant Jordi però el 2006.

Castellers de Sabadell: Els Castellers de Sabadell, coneguts com a Saballuts, són una colla castellera de Sabadell fundada el 1994. El color de la seva camisa és verd.

Nens del Vendrell: Són una colla castellera del Vendrell, al Baix Penedès, fundada l'any 1926. Aquesta colla va descarregar el primer 3 de 8 del s. XX, un fet molt històric. El color de la seva camisa és el vermell.

Minyons de Terrassa: Va ser creada el 1979. El malva és el color distintiu de la seva camisa. Fins llavors la ciutat de Terrassa no havia vist mai castells. Els minyons no creuen en els castells com a competició. Sempre porten els seus castells a plaça ben assegurats. Això els fa una de les millors castelleres de Catalunya.

8.2. I com se sap quines són les millors colles castelleres? Doncs cada castell té una puntuació. Per tant, per cada castell que fa una colla guanya una puntuació acord amb el castell. Aquí tenim la taula de puntuacions.

GRUP	SUBRUP	CASTELL	PUNTS CARREGAT	PUNTS DESCARREG.
GRUP 0	sub 1	2 de 6	120	140
		P de 5	135	155
GRUP 1	sub 1	9 de 6	165	190
		4 de 7	175	200
		3 de 7	185	210
GRUP 2	sub 1	3 de 7 a	240	265
		4 de 7 a	250	275
	sub 2	7 de 7	250	290
		5 de 7	265	305
	sub 3	7 de 7 a	300	320
		5 de 7 a	310	330
3 de 7 s		315	335	
GRUP 3	sub 1	9 de 7	365	420
		2 de 7	385	440
		4 de 8	400	460
	sub 2	P de 6	425	485
		3 de 8	445	510
GRUP 4	sub 1	7 de 8	550	635
		2 de 8 f	580	665
		P de 7 f	610	695
	sub 2	5 de 8	640	735
		4 de 8 a	700	770
		3 de 8 a	730	805
		7 de 8 a	740	815
	sub 3	5 de 8 a	765	845
	GRUP 5	sub 1	4 de 9 f	920
3 de 9 f			965	1.110
GRUP 6	sub 1	9 de 8	1.210	1.390
	sub 2	3 de 8 s	1.325	1.460
		2 de 9 fm	1.330	1.530
		P de 8 fm	1.395	1.605
	sub 3	7 de 9 f	1.465	1.685
		5 de 9 f	1.515	1.740
		4 de 9 fa	1.630	1.800
		3 de 9 fa	1.680	1.855
GRUP 7	sub 1	4 de 9 sf	2.015	2.315
		2 de 8 sf	2.080	2.395
		3 de 10 fm	2.130	2.450
		4 de 10 fm	2.215	2.550

	sub 2	2 de 9 sm	2.330	2.675
		P de 9 fmp	2.445	2.810
	sub 3	3 de 9 sf	2.565	2.950

Aquesta taula de puntuació va ser elaborada per la Comissió de les Bases del Concurs de Castells de Tarragona l'any 2008. És la mateixa taula que van fer un grup de periodistes castellers per confeccionar rànquings als seus diaris o a les seves revistes.

Cada castell és valorat en les seves dues fases: càrrega i descarrega; de forma separada. Per exemple, serà més valorat un castell de vuit pisos carregat que un de 7 descarregat, ja que els vuit pisos suposen major dificultat.

8.3. LES COLLES UNIVERSITÀRIES:

Les colles universitàries són el mateix que una colla convencional però els aspectes que tenen de diferents amb una colla normal les fa més peculiars. Una colla universitària evidentment també té una estructura, amb la junta, la comissió i els membres, a més dels músics però hi ha alguna diferència que ressalta. La principal diferència que hi trobem és l'edat. S'ha de tenir en compte que tots els castellers d'una colla universitària són joves, ja que tots són universitaris. No hi ha canalla ni adults. Això fa que el castell sigui més pesat, sobretot el pom de dalt, i això vol dir que és més difícil fer construccions.

Tot i així els joves són més propensos a ser positius, a perseguir metes, trencar límits i la seva il·lusió també fa que s'esforcin més. Al lema de "Força, equilibri, valor i seny" alguns castellers universitaris també hi afegirien ambició, saben que també en tenen i que creuen que ho poden aconseguir tot. Els castellers universitaris tenen clar que tots i cada un d'ells ha de treballar de forma cooperativa amb els altres per poder fer castells. Les colles universitàries tenen molts valors.

També es té en compte que un estudiant universitari sol ser més receptiu als comportaments i als valors ja que està en fase de formació personal i també d'aprenentatge.

La seva història es remunta el 1994, quan un grup d'universitaris de la UAB van fundar la primera: els Ganàpies. Havien estat assajant durant dos anys sense cap objectiu i finalment es van decidir a crear la colla. No sabien el que estaven fent i com de gran es faria aquest

projecte. A aquesta iniciativa se'n van sumar de noves arreu de Catalunya, Illes Balears i Catalunya Nord. Al curs 2010-11

van sorgir dues noves colles universitàries: els Bergants (UPC Terrassa) i els Passerells (Tecnocampus de Mataró) i van tornar els Emboirats de la UVic.

3

de 7 dels Arreplegats de la UB.

És molt comú que els castellers universitaris formin part també de colles convencionals. Actualment hi ha dotze colles universitàries. Seguidament, tenim els logotips de 9 de 12 colles castelleres universitàries en el mateix ordre que estan en el rànking del portal *webcasteller*.

Icones de colles castelleres universitàries.

9. RIVALITAT AL MÓN CASTELLER

Com és normal i com a tot arreu dins el món casteller no tot és companyerisme, pau i amor; sinó que també hi ha rivalitat entre colla i colla. Aquesta rivalitat sol anar acompanyada de negativitat, però algunes vegades també pot resultar beneficiosa i positiva, ja que alguna rivalitat pot ajudar a ser més competitiu, esforçar-se més i aconseguir certes metes més aviat. De fet, aquesta competitivitat és l'essència dels castells.

Altres, però, les rivalitats traspassen els límits. De fet, s'han viscut molts moments de tensió i baralles dins aquest món. Algunes vegades són petites coses com tirar una ampolla d'aigua a la colla rival que fan d'espurna i engeguen la baralla, però també es veuen coses més grans com defecar al mig de la plaça per separar els espais de cada colla.

És habitual veure aquesta rivalitat entre colles de la mateixa ciutat. El millor cas per parlar-ne és Valls. On, les dues colles, fan castells des de fa més de dos segles. De fet, els castells van néixer allà i va ser gràcies a la rivalitat de les dues colles. Que ja quan es feien "Balls de Valencians" les dues colles rivalitzaven per veure qui feia la torreta més alta i original. La seva rivalitat ha arribat a

avui dia. La rivalitat en aquesta ciutat és vida quotidiana. Des dels inicis se separaven en pagesos i menestrals, republicans i monàrquics, carlins i liberals. A la seva plaça, la Plaça del Blat, mai s'ajuda a l'altra colla, o es guanya o es perd. Les dues colles es posicionen separades com si hi hagués una línia imaginària entre elles i mai es barregen, ningú creua la línia.

Encara que per haver-hi rivalitat no fa falta que les colles siguin de la mateixa ciutat. També hi ha una rivalitat indiscutible entre els castellers de Vilafranca i els minyons de Terrassa.

En aquestes dues imatges es veu clarament la rivalitat indiscutible entre les dues colles vallenques. Mai s'ajuden a pinyes, simplement observen el castell dels altres.

10. COM ES FAN VISIBLES ELS CASTELLS?

Els castells es fan visibles a través de les diades, les actuacions i algun concurs. És allà quan la gent externa a ells pot veure el que saben fer les colles i com van millorant amb el pas del temps. Cada colla intenta els castells que pot dins les seves possibilitats i que ha estat practicant als assajos.

Avui en dia la popularitat dels castells ha augmentat molt també gràcies a la tecnologia. Els mitjans de comunicació i les xarxes socials hi han jugat un paper molt important. Gràcies a això tota la gent amb afició castellera pot seguir els reptes i les metes de les seves colles castelleres preferides.

10.1. Les diades o actuacions castelleres

En una actuació castellera normalment hi participen entre dues, tres i quatre colles castelleres, cadascuna de les quals intenta bastir tres castells. Les habilitats de cada colla es posen a prova. Per això, disposen de tres rondes. Cada ronda tenen possibilitat de repetició amb el mateix castell o qualsevol altre si el castell fa llenya, esperant-se a que l'altra colla hagi bastit el seu castell. Tant al principi com al final de l'actuació les colles eleven pilars de salutació i de comiat.

Normalment les diades tenen lloc en una plaça o carrer emblemàtic de la ciutat on s'organitza l'actuació. La ciutat de la colla que convoca a les altres.

Si en una plaça és molt usual veure-hi castells i cada vegada hi ha més tradició, la plaça rep el sobrenom de *plaça castellera*. A més, són qualificades segons la màxima construcció que s'ha vist en aquella plaça (plaça de 9, plaça de 8, plaça de 7...).

Principals diades castelleres:

Les Santes de Mataró: Es fa l'últim diumenge de juliol durant la Festa Major de Mataró i la colla local són els capgrossos de Mataró.

Diada de Sant Fèlix: A Vilafranca del Penedès, durant la Festa Major de la població. S'hi reuneixen les quatre millors colles castelleres.

Primer diumenge de festes de Tarragona: Es fa durant les festes de Santa Tecla de Tarragona i reuneix les quatre colles tarragonines.

Diada de Santa Úrsula: A Valls, el dia que hi ha més festa de l'any a la població en commemoració a la copatrona de Valls, Santa Úrsula.

Diada dels Minyons de Terrassa: Se celebra el tercer diumenge de novembre i hi ha dues colles convidades a més de la colla local.

La Mercè: Diada que se celebra durant les festes de Barcelona on s'hi reuneixen les quatre colles barcelonines.

2 de 8 amb folre dels Castellers de Barcelona a la Mercè.

Festes Decennals de la Candela: És a Valls, i és l'única ocasió a l'any en què a la Plaça del Blat no hi actuen només les colles vallenques sinó que altres colles també tenen l'oportunitat de fer-hi un pilar.

Aquestes diades són de les més importants però n'hi ha moltes més ja que tota colla castellera té la seva diada o dia especial. Aquestes principals diades solen ser convocades per colles grans i nombroses, de les millors, per això s'hi veuen castells que no són fàcils de veure.

La següent imatge és la Diada de Sant Fèlix de Vilafranca d'aquest 2015 (diada coneguda també com el "pare" de les actuacions) on jo personalment hi vaig ser. S'hi van veure castells excepcionals com el 3 de 10 amb folre i manilles descarregat pels Minyons de Terrassa o el 4 de 9 sense folre per la Colla Vella de Valls que també va ser descarregat.

Diada de St. Fèlix a Vilafranca, 2015.

Però no només es fan actuacions a Catalunya, també es fan fora de Catalunya i fins i tot fora de l'estat espanyol. Algunes fonts diuen que el 2014 va ser l'any amb més viatges castellers fora del país. Aquestes sortides les fan colles castelleres amb ganes de passar-s'ho bé i de donar a conèixer la cultura catalana. Aquestes sortides són simultànies o bé impulsades per alguna campanya. Per exemple Òmnium Cultural en col·laboració amb la CCCC van engegar la campanya anomenada "Catalans want to vote. Human towers for democracy" i va ser l'eina de reivindicació més gran que ha fet el món casteller fins el dia d'avui per promoure la cultura catalana, ja que es van poder veure castells de grans colles a París, Londres, Lisboa, Brussel·les, Berlín, Ginebra i Roma.

4 de 8 de la Colla Vella Xiquets de Valls a París.

A més de les diades i les actuacions també hi ha els **concursos**. Els concursos, com en tots, estan reeixits per unes bases i les colles amb millor classificació són premiades. Els concursos de

castells són molt diferents a les actuacions normals. En una diada no hi ha gaire esperit competitiu, cada colla lluita per autosuperar-se, no s'esforça per superar les colles convidades.

Actualment, l'únic concurs casteller que hi ha és el gran concurs de Tarragona. Se n'han celebrat d'altres a poblacions castelleres importants però no han tingut continuïtat. Per exemple, un altre concurs que va engegar amb força va ser el celebrat a Torredembarra organitzat per la colla d'allà. Va començar el 1997. Es celebrava cada dos anys coincidint amb l'any que no se celebrava el de Tarragona. El 2003 es va haver de suspendre a causa de la pluja i degut a això al 2014 la seva estructura organitzativa es va acabar incorporant a la del concurs de Tarragona. L'últim any que es va celebrar doncs va ser el 2013.

10.2. Concurs de castells de Tarragona:

És un gran concurs amb l'actuació de les millors colles del moment que competeixen fent grans castells. Se celebra cada dos anys a la Tarraco Arena Plaça de Tarragona amb un públic de 7000 persones. Se celebra des de l'any 1932 i avui en dia encara se celebra els anys parells.

En aquest concurs les millors colles competeixen portant a la "plaça" les seves millors construccions que són puntuades segons el seu grau de dificultat. Cada colla espera a la puntuació final per veure si han obtingut una bona classificació i esperen ser premiades.

Com en tots els concursos, hi ha d'haver una normativa. En aquest concurs hi podem trobar 12 articles, que són normes bàsiques que totes les colles han de complir. Algunes de les normes que hi ha és que al concurs tenen dret a participar-hi les 42 millors colles de l'últim any, l'ordre amb el que executen els seus castells a la plaça es fa per sorteig i en rondes, etc.

En acabar es fan els pilars de comiat, que no compten dins la puntuació. La puntuació final és el resultat de la suma de la puntuació de les tres millors construccions realitzades per cada colla, d'acord amb la taula de puntuacions. Dins els tres millors castells tan sols es comptabilitzaran dues estructures amb l'agulla. Però, també hi pot haver penalitzacions, per exemple quan l'acotxador no es col·loca correctament o quan l'enxaneta no fa l'aleta, o també si una colla fa el mateix castell en dues rondes diferents, en aquest cas la penalització és doble. En cas que es produeixi un empat, la colla amb menor número de penalitzacions ocupa la millor posició en la classificació entre les colles empatades.

Imatge del Concurs de Castells de Tarragona amb un castell dels Castellers de Vilafranca.

10. ACTUALITAT CASTELLERA

En aquest apartat parlaré de les últimes fites castelleres aconseguides. Aquest any 2015 ha sigut un gran any per moltes colles i també per al món casteller en general.

Una de les colles que ha fet història aquesta any han sigut els Minyons de Terrassa que han aconseguit fer el 4 de 10 amb folre i manilles carregat i descarregat per primera vegada en la història dels castells. Aquesta gran colla no s'ha quedat aquí aquest any anotant-se quatre 3 de 10 amb folre i manilles descarregats.

Primer 4de10fm de la història, Minyons de Terrassa.

En segon lloc, els Castellera de Sabadell, també anomenats Saballuts, són una de les colles de major progressió, ja que en només cinc anys han completat per primer cop el 4 de 8 i ja han descarregat el 3 i el 4 de 9 amb folre.

4 de 9 amb folre dels Saballuts.

La colla que ha liderat el rànquing d'aquest 2015 ha sigut la Colla Castellera de Vilafranca. En la seva millor actuació han aconseguit fer el 3de10fm, el 2de8sf i el 3de9fa. Aquesta gran colla porta uns quants anys liderant el rànquing.

Primer 3de10fm de la història, Castellers de Vilafranca. 1998.

Els Castellers de Santpedor han fet el seu primer castell de 7 (un 4). Aquesta colla tot just va presentar-se el juny passat. Demostren amb la seva ràpida progressió les seves ganes de fer castells. Amb ella ja són un total de 61 colles que aquesta temporada ha coronat com a mínim un castell de 7. Les xifres han augmentat, ja que els últims anys les colles que coronaven un castell de 7 com a mínim per temporada estava en una mitja de 50 colles.

4 de 7 dels Castellers de Santpedor.

Aquest 2015 ha sigut un gran any per al món casteller i de molt ràpida progressió. Cal destacar que 'han aixecat 100 aletes en castells de gamma extra. 63 dels quals emmanillats, mentre que l'any passat en van ser 40 de castells emmanillats.

Per tant aquest ha sigut l'any globalment més emmanillat. Un terç del total dels emmanillats han sigut bastits pels verds, els de Vilafranca. Els Minyons de Terrassa han descarregat quatre 3de10fm. Mai s'ha vist que una colla fes això en un any.

Els malves (Minyons de Terrassa) celebren el primer 4de10fm de la història.

11. CASTELLERS A TORDERA

Tordera és el meu poble. Una petita vila que es troba al nord de l'Alt Maresme. Com ja sabem les àrees més castelleres són Tarragona i el Penedès, així com Catalunya Central. Per tant, no és gaire habitual veure castells a la costa i menys en petites viles com Tordera. Això va canviar quan el desembre de l'any 2013 van aparèixer "els maduixots", castellers de l'Alt Maresme. La colla de la que jo formo part. És una colla que engloba els sis pobles de l'Alt Maresme: Tordera, Malgrat de Mar, Santa Susanna, Palafolls, Pineda de Mar i Calella de la Costa. El sobrenom de *maduixots* fa referència al color vermell de la seva camisa i al fet que el maduixot és una planta cultivada extensament a la comarca del Maresme.

Els *maduixots* actualment ja som colla de ple dret. En un any ja teníem el primer castell de 7 (un 4) a la butxaca. Des de que existeix la colla ja ha actuat varies vegades a la vila de Tordera. De fet, la plaça de l'església de Tordera va veure el primer pilar de 5 de la colla durant la Festa Major de Tordera del 2014.

Primer pilar de 5 dels “maduixots” a Tordera.

Encara que, val a dir, no és la primera colla castellera en actuar a Tordera. L'any 2007 ja van actuar els Xerrics d'Olot a la presentació dels equips de bàsquet del CB Tordera.

A més tenim una altra gran colla ben a prop que són els Capgrossos de Mataró, una colla formada el 1996. Ja casi té vint anys! I durant aquests 20 anys han aconseguit moltes fites. Una colla ben semblant als de l'Alt Maresme. En un any al igual que els *maduixots* havien aconseguit el primer Castell de 7 i estaven a punt de descarregar el segon. És una coincidència que això hagi passat a les dues colles maresmenques i demostra que als del Maresme ningú ens pot parar. Els Capgrossos van arribar al món casteller per quedar-s'hi, l'any 2010 es va convertir en la cinquena colla en assolir un castell de gamma extra (2d de 9 amb folre i manilles).

Fa poc, el 25 d'abril d'aquest any 2015 els *maduixots* i els *capgrossos*, van fer una actuació junts al poble de Tordera. Va ser aquell el dia que vaig fer el meu primer pilar, un de 4. Poc temps després vaig fer-ne un segon el dia 22 d'agost a la Festa Major de Tordera.

12. ELS CASTELLS CULTURALMENT A CATALUNYA I A NIVELL INTERNACIONAL

Des de que van néixer els castells s'han fet valer com a icona de Catalunya i realment és una icona molt positiva ja que comprèn molts valors. Per fer un castell es necessita “força, equilibri, valor i seny” però a més d'això també comprèn molts altres valors. Molts valors que els fan únics i que han fet gran Catalunya. Els castells són també molt d'esforç, moltes ganes de superar-se i és treball en equip partit de treball individual. Defineixen perfectament l'esperit treballador que tenim els catalans.

Imatge del Concurs de castells de Tarragona.

13.1. Com van arribar els castells a ser Patrimoni Immaterial de la Humanitat?

La UNESCO va aprovar els castells dins la llista representativa del Patrimoni Immaterial de la Humanitat el 16 de novembre de 2010. D'aquesta manera els castells van adquirir una categoria universal. Els castells van haver de superar diversos filtres abans de la decisió final que es va prendre en la reunió del Comitè Intergovernamental per a la Salvaguarda del Patrimoni Immaterial de la Humanitat, que es va celebrar a Nairobi (Kenia). A la reunió hi va assistir una representació catalana composta per tres membres, el president del Parlament de Catalunya, el conseller de cultura, i, com no, el president de la CCCC (Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya). La candidatura dels castells va ser impulsada per la Comissió Castells Patrimoni de la Humanitat, que va ser formada pel Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana de la Generalitat de Catalunya, la revista “Castells” i el Centre Unesco de Catalunya.

La primera vegada que es va fer pública aquesta aspiració va ser a Valls, el 2007, durant la celebració de la primera Nit de Castells. De seguida, va rebre molt de suport arreu del país començant pel Parlament de Catalunya, on la proposta va tenir unanimitat de tots els partits polítics. Més tard, l'Estat Espanyol va assumir la candidatura com a pròpia a proposta de la Generalitat de Catalunya. A la reunió del Consejo del Patrimonio Histórico - organisme integrat per representants de totes les comunitats autònomes - es va certificar finalment la candidatura dels castells. La demanda es va formalitzar amb la presentació, el dia 28 d'agost, a la seu de la UNESCO, a París, del Dossier de Candidatura dels Castells elaborat per la Comissió.

La UNESCO només vetlla per la salut i la seguretat dels castells i els hi aporta prestigi a nivell internacional ja que els ha fet molt més coneguts del que ja eren.

Il·lustració humorística de quan els castells es van convertir en Patrimoni de la Humanitat.

14. TORRES HUMANES A ALTRES LLOCS DEL MÓN

Les torres humanes no només existeixen aquí a Catalunya i amb la seva típica estructura. A altres llocs del món també es fan diverses construccions de diferents maneres; dempeus, de genolls, recolzant els peus o els genolls sobre l'esquena de l'altre, etc. També hi ha diferents pisos. Com en els castells els participants de menys pes són els que pugen més amunt mentre que els més corpulents formen els pisos de baix.

Aquestes torres solen ser construïdes per gent que segueix una tradició, animadores o acròbates de circ. Algunes d'aquestes torres incloïxen danses folklòriques, altres són utilitzades com a entrenament en acadèmies militars i de policia.

A València

- **La muixeranga:** És una construcció bastant semblant als castells però amb certes diferències. La indumentària és molt vistosa, amb ratlles verticals blaves, vermelles i blanques i porten una faixa vermella. Es solen fer el dia 8 de setembre, en motiu de la Mare de Déu de la Salut.

Muixeranga d'Algemesí.

- **La moixiganga:** Té l'origen en comú amb la muixeranga i els castells. Aquestes construccions es construeixen al País Valencià, al sud de Catalunya i al Baix Aragó.

Moixiganga de Valls.

- **Els falcons:** Són construccions semblants a les piràmides de caràcter gimnàstic també construïdes a Catalunya. Deriven del sokol txec.

Falcons de Vilafranca

A Estats Units

- **Les animadores:** Durant les seves coreografies les animadores que animen els equips de bàsquet solen fer alguna torre humana. Solen tenir coreografies tan elaborades que es fan competicions de coreografies entre equips d'animadors.

Equip d'animadors animant en un partit de bàsquet.

A Índia

- **Govinda:** Aquesta construcció té una temàtica religiosa ja que es fa el dia de la diada hinduista del naixement de Krishna a Bombai. La fan grups de joves amb l'objectiu d'arribar a un pot de fang ple de mantega penjat a gran alçada al carrer. Aquesta construcció ha sigut influenciada pels castells catalans, cosa que ha fet millorar la torre els darrers anys.

Un govinda, 2012.

A Itàlia

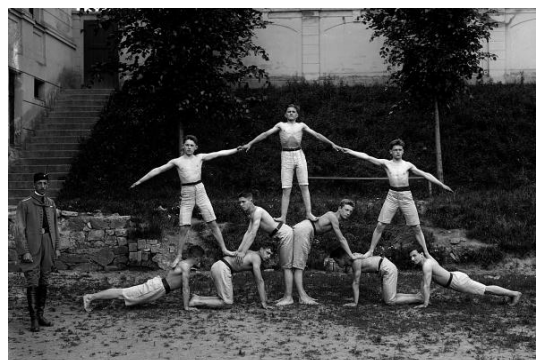
- **El pizzicantó:** Tradició en la que es construeixen petites torres humanes al final d'una dansa folklòrica escampada sobretot pel sud d'Itàlia.

A Marroc

- També hi ha tradició que consisteix en construir torres humanes que podria ser l'origen directe de la Muixeranga valenciana i l'origen indirecte dels Castells catalans.

A Txèquia

- **El Sokol:** És un moviment esportiu i cultural que incloïx torres humanes entre els seus exercicis habituals. Aquesta tradició s'ha estès a la resta dels països eslaus, França i nord-Amèrica.

Grup antic de Sokol.

15. CASTELLS ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Els castells desperten grans passions entre la població catalana, és per això que no hi podien faltar programes dedicats a ells, tant en televisió, com en radio... També se'n poden trobar moltes revistes i al diari mai hi falta cap notícia que no estigui relacionada amb el fet casteller.

Els canals de televisió que tenen algun programa dedicat al món casteller. La majoria són televisions de contingut local i comarcal. Un dels programes més interessants que trobem es **Quarts de nou** retransmès a TV3 i al 33. Hi ha unes quantes revistes també, com la revista **Castells**. A més a més trobem portals web també només dedicats als castells com **webcasteller** i **Diari casteller** (de la cadena del portal de notícies Nació Digital).

Cada colla castellera penja i transmet els seus reptes, les seves fites, algunes fotos d'assajos i també a plaça a les principals xarxes socials on qualsevol ho pot veure i seguir.

Accés a les pàgines web mencionades:

<http://www.webcasteller.cat/>

<http://www.naciodigital.cat/delcamp/diaricasteller/>

Per veure el programa Quarts de Nou *online*:

<http://www.ccma.cat/tv3/quarts-de-nou/>

I la Revista Castells *online*:

<http://revistacastells.cat/>

PER FINALITZAR el **marc teòric** en farà una síntesi amb les idees clau.

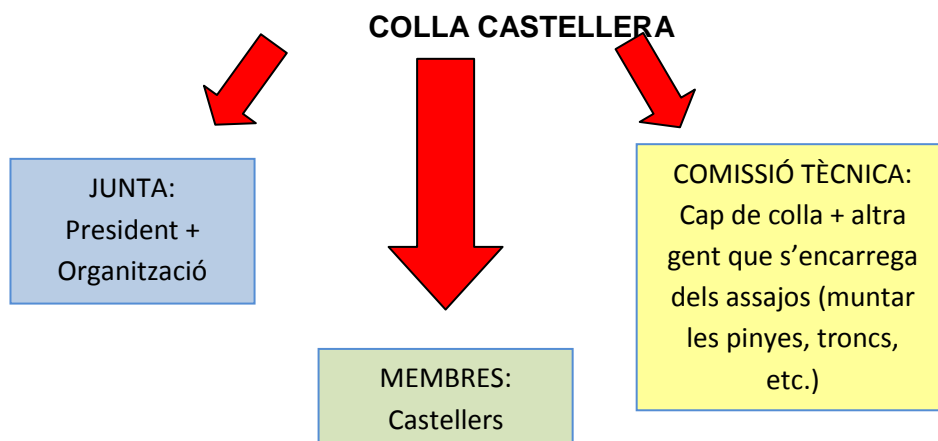
- Els castells són emocionants i segurs a la vegada.
- Tenen més de 200 anys d'història.
- Les colles castelleres són entitats obertes i integradores.
- Cal recordar que hi ha un lloc per tothom però ningú és imprescindible, ja que pot ser fàcilment substituït per algú del mateix pes o alçada.
- La pinya no és tan protagonista del castell però és tan important com el tronc i el pom de dalt , ja que sobre ella s'aguanta el pes de tot el castell.
- El contacte físic en els castells és normal i necessari, no s'ha d'aclaparar ningú perquè podria derivar a claustrofòbia.
- Cada posició del castell està estudiada i organitzada, no és un "piló" de gent.
- Per ser casteller no necessites gaires recursos econòmics ja que és una pràctica molt barata.

LA PRÀCTICA EN EL MÓN CASTELLER

Aquí comença el meu treball de camp. Fins ara, hem conegut com funcionen els castells, quins tipus hi ha, com estan estructurats, curiositats sobre ells, etc; a partir d'aquí coneixerem aquest món més en profunditat, ens endinsarem a saber què pensen o senten els protagonistes dels castells.

He utilitzat tres mètodes per arribar a la conclusió. El primer que he fet és una entrevista a Marc Ruiz, el cap de colla dels "maduixots" la colla a la qual pertanyo. Gràcies a això va ser fàcil contactar amb ell, en Marc, perquè em fes aquesta entrevista. Després vaig fer enquestes adreçades a persones castelleres i a persones que no fan castells . Finalment em vaig fer una auto entrevista.

Abans de començar la part pràctica i per situar-nos una mica recordem per qui està formada una colla castellera.

16. ENTREVISTA A MARC RUIZ, cap de colla dels maduixots de l'Alt Maresme

Aquesta entrevista va adreçada a saber com funciona una colla, com es mouen els fils dins la colla perquè tot funcioni i estigui al seu lloc i com comença una colla. Tot això per mitjà de les següents dotze preguntes.

Vaig decidir fer aquesta entrevista perquè és un gran mètode del que treure molta informació. Amb unes quantes preguntes ja tens molts dubtes resolts. Així doncs, el propòsit de l'entrevista era extreure la màxima informació possible sobre la colla castellera i què en pensa el cap de colla. El que volia saber era perquè en Marc es va decidir a formar la colla, com es forma la colla, com evoluciona, amb quines finalitats es fan castells, com funciona la colla, qui la controla, entre d'altres. I mirant més cap a dins dels Maduixots, els Castellers de l'Alt Maresme vaig voler saber quins eren els seus propers objectius després d'haver assolit un ràpid creixement i haver fet en el primer any de vida un castell de 7 pisos d'alçada o com es van donar a conèixer, entre d'altres.

1) Com va sorgir la idea de crear aquesta colla?

La idea va sorgir, primerament, i com una qüestió bàsica, de les ganes de fer castells; jo particularment era afeccionat des de fa molts anys, havia participat activament en alguna diada dels Capgrossos de Mataró, i vaig voler 'esbrinar' la possibilitat de fer castells amb una colla pròpia.

2) Quins són els passos per formar una colla?

Assessorar-te sobre les possibilitats de formar-la (parlar amb la Coordinadora de Colles Castelleres per exemple), parlar amb els Ajuntaments que poden arribar a estar implicats, i, bàsicament, trobar gent per poder formar la colla; sense gent, no hi ha cap possibilitat de cap tipus.

3) Com ho vas fer per donar-vos a conèixer i que la gent s'apuntes la gent a formar-ne part?

Es va fer crida a través de les xarxes socials, a través dels mitjans de comunicació i també enganxant cartells pels carrers dels pobles.

4) Com van ser els teus inicis al món casteller? Pensaves que tiraria endavant?

La qüestió que estava molt clara era que per iniciar qualsevol colla, el primer que calia era trobar gent, força gent; la primera reunió que es va celebrar, amb l'assistència de més de 60 persones va donar compte de que sí que era viable (o almenys intentar-ho) fer una colla castellera

**5) Quin és el paper de la Junta? Quins membres hi ha? Com es va fer per triar la Junta?
I l'equip tècnic?**

El paper de la Junta és el de "govern" de la colla, vetllar pel dia a dia de la colla , les necessitats que com a entitat pot tenir (infraestructural, organització de diades, pressupost, arxiu...); els membres que hi ha són un vocal en representació del cada un dels 7 pobles que formen la colla, nu representant pel grup de grallers, un secretari, un tresorer i el president.

L'equip tècnic està format pel Cap de Colla i com a mínim per un cap de troncs, un cap de pinyes i un cap de canalla; és l'equip que té la responsabilitat de decidir els objectius tècnics (castells) de la colla i la funció que individualment desenvolupa cada persona en cada castell.

6) Com es va fer per triar qui era cap de colla, cap de troncs, cap de pinyes...?

El cap de colla és triat per assemblea; també presenta la proposta de cap de troncs, pinyes..., tot i que aquests són escollits pel cap de colla

7) S'han de demanar permisos per formar una colla castellera? Quins i a on?

S'ha de tenir l'aval de la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya, que és qui avalua el procés de la colla i la possibilitat o no d'un grup d'esdevenir colla castellera.

**8) Quina va ser la teva experiència durant el primer any de vida dels "maduixots"?
Moltes emocions?**

El primer any de vida dels 'maduixots' evidentment sempre tindrà per mi un record molt i molt especial; són molts moments i moltes emocions viscudes: la primera sortida per fer pilars, el primer castell completat a assaig, la primera actuació encara amb camisa blanca, el bateig amb la camisa de la colla, i evidentment les estrenes de cada castell (el primer 5d6, la primera torre de 6, el primer pilar de 5, el 7d6, i per acabar, la cirereta del pastís amb els primers 4d7 completats). El primer any va ser un any irrepètible.

9) Aquesta colla molt ràpidament va passar de ser colla en formació a colla de ple dret, en un any ja havíem assolit el primer castell de 7. Quines creus que van ser les causes d'aquest ràpid creixement?

Les causes crec que van ser el treball a assaig (vam estar tot un any complet assajant setmana rere setmana, dimarts i divendres rere dimarts i divendres, estiu inclòs), la gran quantitat de persones que vam poder arribar a aplegar (cosa que et facilitat que hi hagi relleus per a qualsevol posició del castell), tenir la sort de trobar una bona canalla, i també la gran quantitat de diades que vam realitzar que va donar molt bagatge perquè a finals d'any, sí, ens poguéssim plantejar bastir castells de 7 amb totes les garanties com així va ser.

10) Vau tenir assessorament d'alguna altra colla o de la CCCC?

L'assessorament i de qui vam poder aprendre va ser de les nostres colles padrines, els Capgrossos de Mataró i els Marrecs de Salt; ens va anar molt bé per exemple els assajos conjunts que vam realitzar tant amb els Capgrossos com amb els Marrecs, als seus respectius locals, com un assaig especial en que van venir gent de les dues colles a assessorar-nos al nostre local.

11) Tenies experiència dins aquest món abans de formar part d'aquesta colla?

Personalment no tenia experiència; era afeccionat i l'única experiència que tenia era haver estat en alguns assajos dels Capgrossos de Mataró i haver estat en algunes pinyes amb ells en algunes diades; experiència castellera a la colla en tenien bàsicament 2 persones, l'Esteve Sebastià (amb els Castellans de Castelldefels) i en Guillem Vallicrosa (amb el Xoriguers de la Universitat de Girona).

12) Quins són els objectius de futur de la colla?

Els objectius de la colla són, per un costat i a nivell tècnic, poder-se consolidar com a colla de 7, cosa que significaria anar bastint castells de 7 amb regularitat en les nostres diades, i més enllà, poder anar assajant castells de la gamma alta de 7 per poder-los dur, a mitjà termini a plaça.

A nivell social, l'objectiu ha de ser poder consolidar la massa social de socis i sòcies actuals (més de 200) i augmentar la presència als municipis, és a dir, que la gent del carrer dels diferents pobles es faci seva la colla.

ANÀLISI DE L'ENTREVISTA:

En quant a termes generals d'una colla castellera extraïem la informació de que per formar una colla una persona ha d'estar interessada en aquesta pràctica i tirar endavant un gran projecte com és aquest. Aquesta persona evidentment al principi no sap gaires coses de com entrar-hi, per això s'ha d'informar.

El millor recurs per informar-se i que et diguin com de viable és crear una colla o no és la CCCC (Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya). Una vegada la CCCC ha donat l'aval el principal aspecte que s'ha de tenir un compte a l'hora de formar una colla castellera és la gent, sense molta gent no hi ha colla. Per això, una vegada informada aquesta persona i després d'haver contactat amb els ajuntaments que hi haurien d'estar implicats, ha de fer una assemblea o una reunió per saber si hi hauria gent interessada, es fa una crida a través de mitjans perquè la gent ho sàpiga. En el cas dels "maduixots", la reunió que va fer en Marc va tenir la suficient assistència així que la colla es va tirar endavant.

Més tard, es torna a contactar amb la gent i es fa una assemblea constituent en la que es tria una mica i com diu en Marc el "govern" de la colla. L'equip tècnic i la junta s'encarreguen de que tot funcioni bé dins la colla. La CCCC dóna a més dos "padrines" a aquesta nova colla. És a dir, dos grans colles ajuden a aquesta nova i petita colla a començar assajar com també ens diu en Marc a l'entrevista. Les dos padrines dels "maduixots" van ser els Capgrossos de Mataró i els Marrecs de Salt. Aquestes "padrines" sempre ajuden molt a iniciar la colla.

L'equip tècnic que fa funcionar la colla està formada pel Cap de colla (el màxim representant), el cap de pinyes, el cap de troncs i el cap de canalla. Com bé diu el seu nom el cap de pinyes és el que munta les pinyes i és ajudada per altres persones també encarregades de pinyes, el cap de troncs s'encarrega dels troncs també ajudat i el cap de canalla s'encarrega d'estar amb la canalla als seus assajos i ajudar-los en el que faci falta.

En iniciar-se la colla dels "maduixots" ens diu en Marc que ell en aquell moment no entenia gaire de castells però hi havia dues persones a la colla que sí que ja havien format part d'això, aquestes dos persones i les colles padrines van ser de gran ajuda.

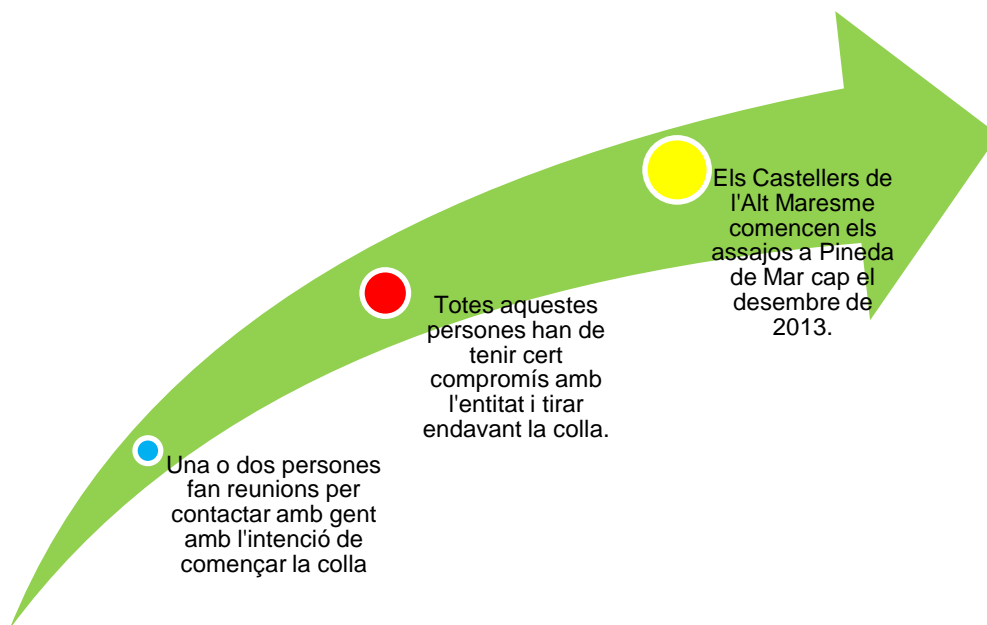
Els "maduixots" van créixer molt ràpidament, tenint en compte que la colla la formen sis pobles, en un any ens explica en Marc que ja s'havia fet el primer castell de 7. Segons en Marc, la constància i l'esforç als assajos van ser-ne els motius. Com ja sabem, tirar endavant una colla castellera suposa molt d'esforç i cooperació entre tots els membres.

Els objectius dels “maduixots” ara per ara són continuar amb els castells assolits fins ara i començar a consolidar els castells de 7. El 4 i el 3 de 7 ja van ser aconseguits. Només falta seguir treballant per arribar encara més amunt. Un dels objectius d'en Marc també és fer que la gent dels sis pobles que no són castellers de la colla agafi la colla com a una cosa seva pròpia, que tingui aquest sentiment “maduixot”. Un altre objectiu com a totes les colles castelleres, és augmentar el número de persones que en formen part per arribar més amunt.

Imatge d'un dels primers

assajos dels “maduixots” l'any 2013.

Síntesi de la formació de la Colla de Castellers de l'Alt Maresme.

17. ENQUESTES

Per aconseguir els meus objectius en aquest treball vaig crear una enquesta, un fàcil recurs per extreure conclusions i aclarir alguns dubtes pendents. Vaig obtenir un total de 160 respostes que seguidament comparo.

Així doncs, vaig redactar una enquesta *online* i la vaig expandir a través de xarxes socials per arribar a tenir una mitjana de més de 100 respostes.

El meu estudi no és per a validar una hipòtesi, sinó que més aviat és per ampliar els coneixements i guanyar-ne de nous. Després de conèixer ja podré formular una hipòtesi.

Els objectius a extreure amb aquestes enquestes eren saber una mica la opinió de la gent sobre certs aspectes castellers, els coneixements bàsics que en tenen, perquè un casteller participa d'aquesta pràctica, etc. També vaig comparar els coneixements que tenen els castellers amb coneixements de gent que no és castellera. A més, vaig preguntar a les persones que no són castelleres si ho voldrien ser i en cas afirmatiu per què no ho són.

“Edat.”

En primer lloc vaig preguntar l'edat. La franja més gran de les persones enquestades va ser la de entre els 18 anys i els 30 amb un 36,2 %. Seguidament amb un 27,5 % les persones enquestades de menys de 18 anys, molt igualat amb les persones enquestades d'entre 30 i 50 anys amb un 25,6 %. Finalment, amb un 10,6 % em va contestar l'enquesta gent de més de 50 anys.

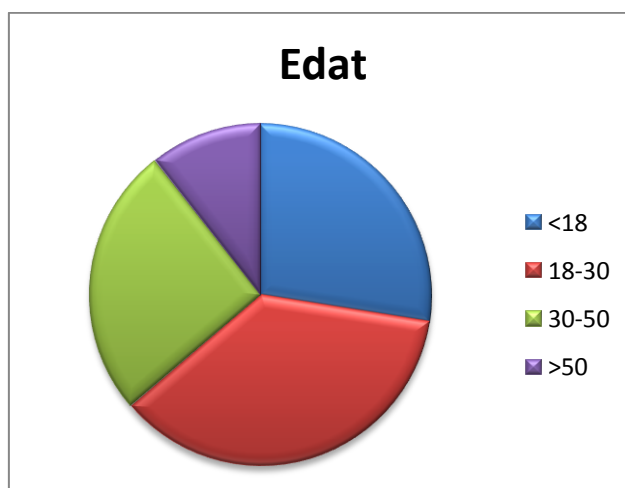

Figura 1: L'edat que té la gent que ha contestat l'enquesta.

Com a estratègia metodològica per a aprofundir en saber-ne més, vaig establir separar als qui van respondre en funció del criteri de si eren o no castelleres, entenent que no era casteller qui mai havia participat en una colla i si era casteller la persona que havia estat o estava en el moment present vinculada amb una de les entitats castelleres. Així que vaig fer aquesta pregunta:

“Ets casteller?”

La pregunta va ser adreçada a un públic diana de l'entorn casteller i també del meu entorn quotidià: coneguts, companys d'estudis... Que fossin de Tordera o rodalies. Vaig aprofitar també els meus recursos d'estar dins una colla i podent-la enviar fàcilment a la meva colla.

Com a resultat a aquesta pregunta vaig obtenir que un 57,5% de “No” i un 42,7% de “Sí”. Per tant, poc més de la meitat no eren castellers. La resta sí.

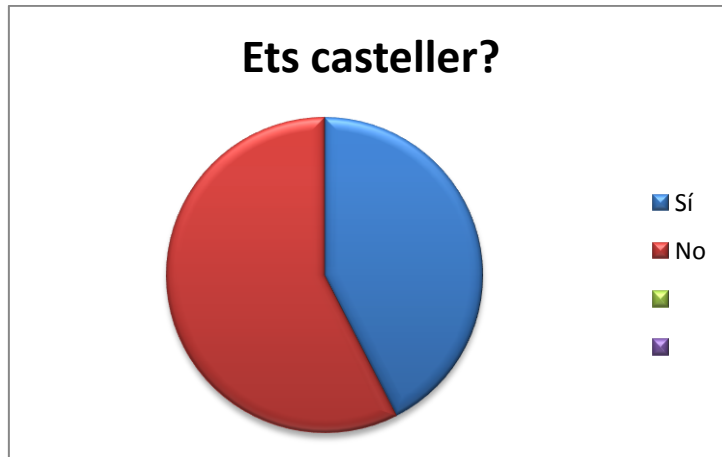

Figura 2: % de gent que ha contestat l'enquesta que és casteller.

Vaig començar llavors amb preguntes generals preguntant pels coneixements bàsics castellers.

Llavors vaig demanar als subjectes: *"Anomena com a mínim tres colles castelleres."*

Com a conseqüència a la meva procedència la majoria de gent enquestada va anomenar els Castellers de l'Alt Maresme, els maduixots. També em van anomenar molt els Capgrossos de Mataró, la colla casteller més popular al Maresme. La majoria de gent em va anomenar colles bastant populars dins el món casteller, de les que més sents parlar: Castellers de Vilafranca, la Jove de Valls, la Vella de Valls i els Minyons de Terrassa. Menys respostes on es mencionaven els Minyons de Santa Cristina, una colla petita però ben propera a l'alt Maresme.

També he pogut trobar noms de colles universitàries i unes quatre persones no n'han sabut anomenar cap.

Penso que és curiós el fet de que hi hagi colles castelleres a la majoria d'universitats de Catalunya. Perquè es produeixi tal fet ha de tenir certa demanda. Això deixa veure la rapidesa amb el que ha pujat el fet casteller a Catalunya i la importància que té avui dia.

Llavors vaig fer una pregunta bastant fàcil preguntant si hi ha tradició de construir castells humans només dins de Catalunya o també a fora.

101 persones i amb un 63,1% van contestar correctament dient que també hi ha castells fora de Catalunya mentre que unes 24 persones van contestar que no ho sabien per no arriscar-se i el 21,9 % restant va contestar incorrectament que només hi ha castells a Catalunya.

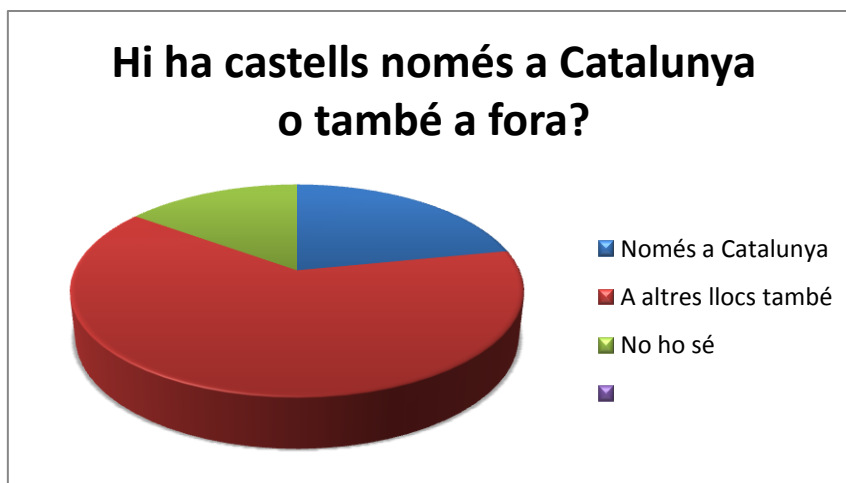

Figura 3: % de gent que sap on es troben els castells.

La següent pregunta va ser més d'opinió personal i vaig preguntar a la gent si creia que els castells aporten valors a la actual societat catalana. Sí mentre que només un 1,9 % amb tres respostes van dir que no.

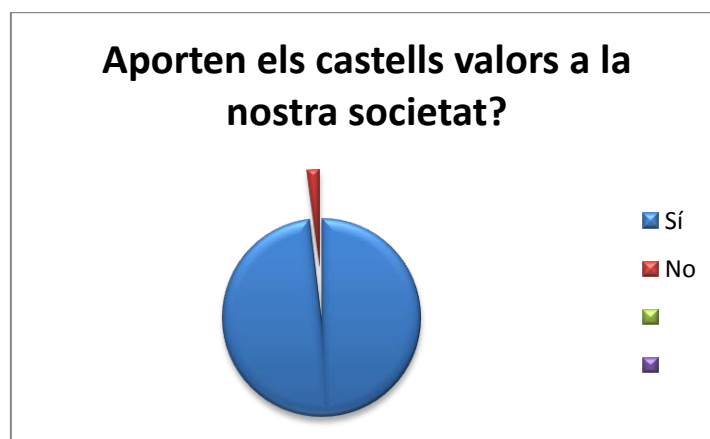

Figura 4: % de gent que creu que els castells aporten valors a la nostra societat.

Seguidament vaig donar a escollir entre set paraules i vaig preguntar a la gent quina creia que era la paraula que més representava als castells. La majoria de gent va escollir l'opció de **cooperació** amb un 34,2% seguida per **superació** amb un 22,2%, després l'**esforç** amb un 19%, la **integració**

amb un 9,5%, la **cohesió** amb un 7,6%, la **solidaritat** amb un 5,1% i finalment la **diversió** amb un 2,5%.

Valor	Tant per cent
Cooperació	54 (34,2%)
Superació	35 (22,2%)
Esforç	30 (19%)
Integració	15 (9,5%)
Cohesió	12 (7,6%)
Solidaritat	8 (5,1%)
Diversió	4 (2,5%)

Els castells són una barreja de tots aquests valors però el que creu la gent que més afavoreix és la **cooperació**. Per arribar lluny es necessita que la majoria de la colla estigui disposada a cooperar amb els altres per aconseguir els seus objectius i arribar així a la **superació**, a la meta, juntament amb la gran satisfacció d'haver-hi arribat. I òbviament per arribar a la superació abans hi ha d'haver cert **esforç**. No perquè la resposta amb menys punts sigui la **diversió** vol dir que fer castells i participar d'aquesta gran activitat no és divertit. De fet, la gent no faria això si no comportés una mica de diversió i certa realització personal però suposo que abans de la diversió hi ha les ganes de seguir treballant i de fer que tot surti bé amb **integració** per part de cada membre de la colla i **cohesió** dins la colla. Per el que també hi ha d'haver **solidaritat**, tenir ganes d'ajudar als teus companys en el que faci falta i quan faci falta.

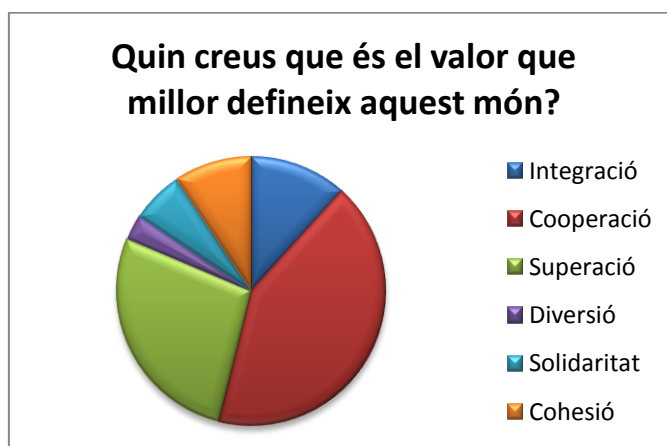

Figura 5: El que creuen les persones enquestades sobre quin és el valor més representatiu d'aquest món. Van triar entre sis valors diferents.

La següent pregunta també la vaig fer orientada a l'opinió personal de les persones. Vaig preguntar:

“Com d'important creus que és l'equip de gralles en aquest fet?”

Vaig donar a escollir entre les opcions de que és: Imprescindibles, Només necessari i És igual si no hi són.

134 persones del total de 160 em van respondre que aquests són imprescindibles, 23 persones em van respondre que creien que l'equip de grallers només és necessari i 3 d'aquestes persones em van contestar que és igual si no hi són. Així que queda bastant clar que els castells necessiten la seva tant significativa música sempre. Sinó no seria el mateix. En la majoria dels aspectes de la vida la música és necessària. Una pel·lícula o una obra de teatre no serien el mateix sense música, no serien ni entenedores; doncs els castells no podien ser menys.

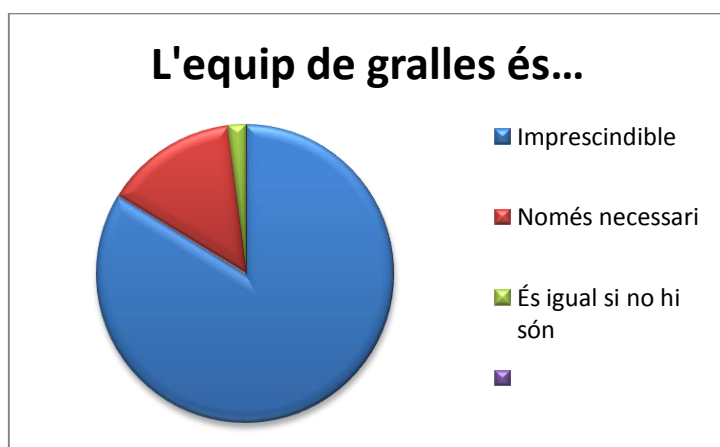

Figura 6: El que opinen les persones sobre com d'important és la música dels castells.

17.1. Després d'aquesta pregunta sobre les gralles vaig començar a fer preguntes només encaminades a les 68 persones de les 160 que em van contestar que eren castelleres.

Primer de tot vaig preguntar:

“Què et va portar a formar part d'una colla castellera?”

Totes les opcions que vaig donar (*Acompanyar a algun amic/familiar que ja formava part de la colla, Seguir tradició, Conèixer gent, Fer alguna activitat i Altres*) van quedar bastant igualades. Encara que en la resposta més escollida va ser la de **Acompanyar a algun amic/familiar que ja formava part de la colla**, cosa normal ja que és una activitat a la que probablement no t'atreveixes a apuntar-te perquè és una pràctica de la que no en saps res i a la vegada una activitat en la que hi ha molta gent i potser és difícil al principi integrar-se però si hi vas acompanyat per un conegut teu és més fàcil ja que et poden ajudar en el que sigui en qüestions referents a castells i et poden presentar altres membres de la colla. També és probable que siguin els coneguts els que els han empès a intentar aquesta activitat. En segon lloc, la opció més triada és la de **Altres**. Pot ser que cap d'aquests motius els quals jo vaig proposar fos l'adequat. Els que han triat aquesta opció s'han apuntat suposadament a la colla castellera per tocar-hi la gralla, per curiositat, per saber-ne més coses, per poder fer una activitat en família, perquè val a dir que és una activitat recomanable i a la que s'hi pot apuntar tota la família es tingui l'edat que es tingui, etc. La tercera opció amb un total de 14 persones que l'han triat és la de **Seguir tradició**. Els castells són una gran tradició catalana i per això la gent patriota li atrauen. Seguidament, la opció més triada és la de **Conèixer gent** perquè com ja he dit abans és una activitat on conèixer molta gent nova i fer nous amics que segur que conserves. La última opció més escollida és la de **Fer alguna activitat**

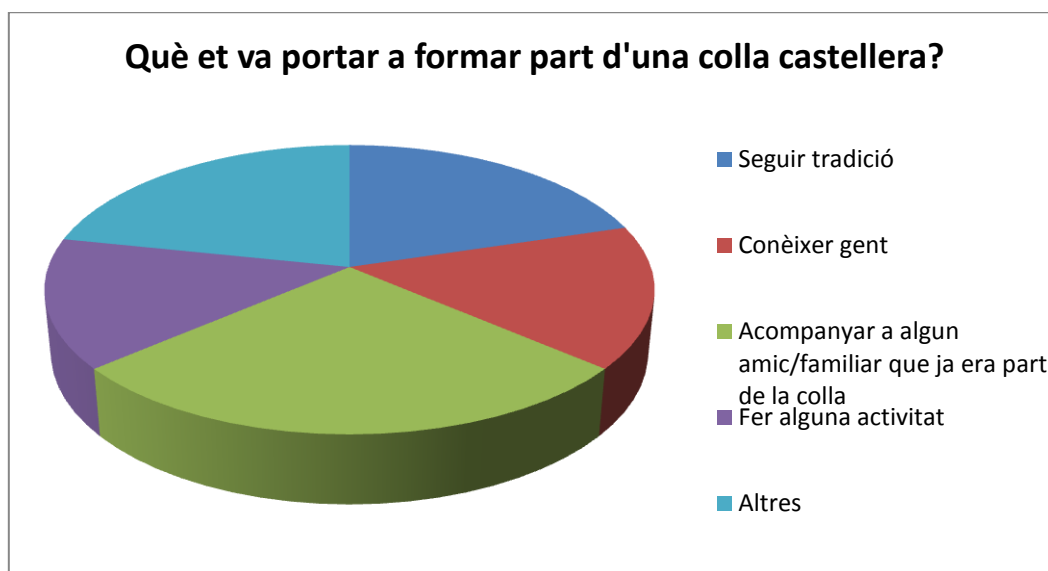

Figura 7: Als castellers, per quin motiu es van apuntar a l'entitat castellera.

Després, vaig preguntar als castellers:

“T'agrada participar en activitats extra castelleres?”

Activitats que es fan amb la cola però que no tenen a veure amb els castells, com per exemple tornejos de futbol, dinars, excursions, etc. La majoria de gent, un 89,5% va contestar que sí mentre que només un 10,5% va contestar que no.

Figura 8: Als castellers, % als que els hi agrada participar en activitats extracastelleres

Aquesta activitat necessita la cooperació de cada membre de la colla castellera, com he esmentat anteriorment. Així que, vaig preguntar quanta implicació tenien amb la seva colla. 36 persones van contestar que hi tenien molta implicació, 29 van contestar que en tenien bastant i 5 van contestar que en tenien poca. Sempre hi ha gent que s'apunta a una colla castellera però que per falta de temps potser deixen d'anar als assajos i a les diades, encara que un temps després potser hi tornen. Segurament les 5 persones que van contestar que hi tenien poca obligació eren d'aquestes. Si és una activitat que t'agrada no hi deixes d'anar.

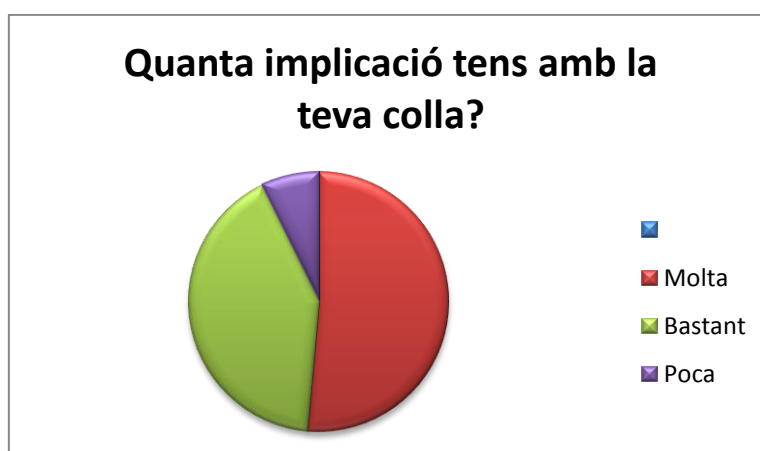

Figura 9: Als castellers, quant compromís tenen amb la seva entitat castellera.

17.2. Aquí ja vaig començar amb les preguntes destinades a les persones que no són castelleres. Preguntant si voldrien però no poden, si en saben la nomenclatura, etc. La primera qüestió que vaig fer dins aquest recull va ser:

“T’agradaria poder ser casteller?”

Un 64,2% va contestar que no, segurament perquè no els hi agrada l’activitat però un 35,8% va contestar que sí que voldria, però segurament no poden.

A les persones que em van contestar que sí que els hi agradaria els hi vaig preguntar que perquè no ho eren. La majoria de gent va respondre que no podien per manca de temps, altra gent per problemes de salut i per últim per por o vergonya.

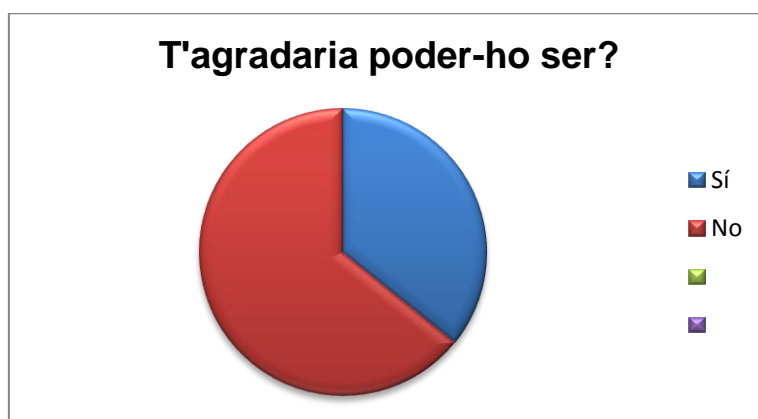

Figura 10: % de persones que no són castelleres i ho voldrien ser.

Després d’aquesta pregunta vaig fer una pregunta oberta que va ser:

“En cas afirmatiu... Per què no ho ets?”

En aquesta pregunta la majoria de la gent enquestada em va contestar que si no ho són és per manca de temps, en segon lloc no ho són per por a les alçades o als castells en general, per a que caiguin i fer-te mal, etc. En tercer lloc, no ho són per problemes de salut físics (dolor d’esquena, de coll...). Finalment, una persona em va contestar que ja era gran per ser-ho i una altra que no hi va per mandra però que realment li encanta.

Seguidament a les persones que no són castelleres els hi vaig preguntar:

“Creus que és una gran tradició catalana?”

El **100%** de la gent va contestar que sí.

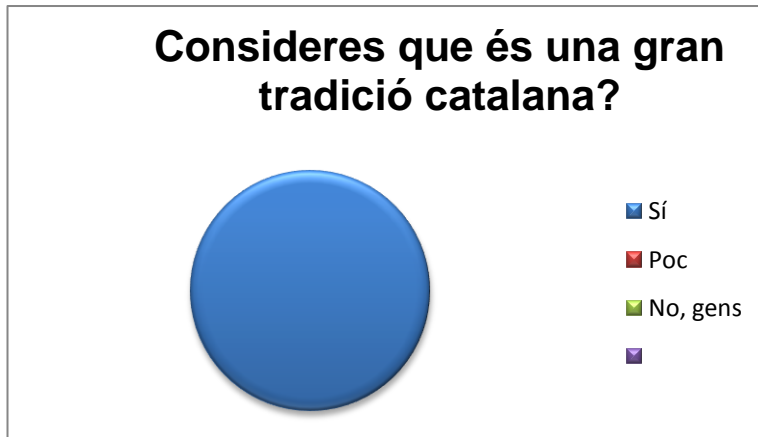

Figura 11: % de persones no castelleres que pensen que és una gran tradició catalana.

Per saber més sobre els coneixements de la gent no castellera dins aquest món vaig preguntar:

“Saps com és la nomenclatura (el llenguatge propi) dels castells?”

Les tres opcions van quedar bastant igualades. La majoria de gent va respondre que alguna cosa en sap amb un 38%, amb un 31,4% la gent va respondre que sí que la sap i només un 30% van dir que no.

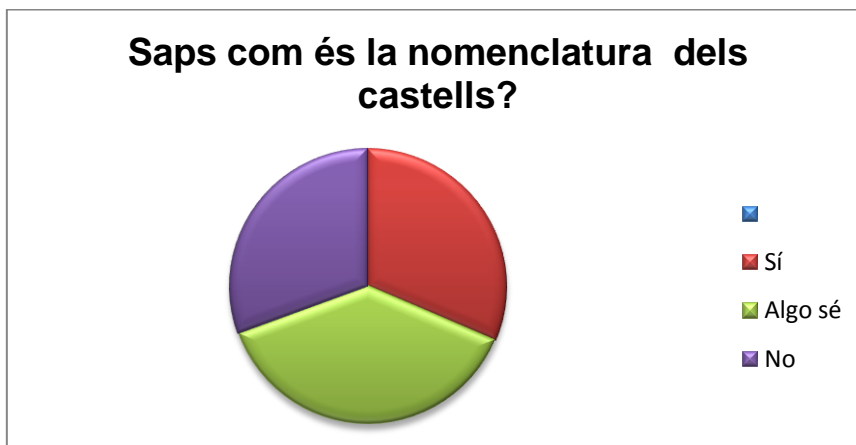

Figura 12: % de persones no castelleres que saben o no com és la nomenclatura dels castells.

ANÀLISI DE LES ENQUESTES:

D'aquestes enquestes extrec que la majoria de gent sí que té coneixements bàsics del que són els castells. En quant a les enquestes destinades a persones que no són castelleres i persones que sí ho són, buscava més aviat tenir coneixements sobre cada un dels dos grups de subjectes que comparar-los entre ells. Seguidament ho explico.

Començant els coneixements bàsics concloc que la majoria de la gent sap anomenar tres colles castelleres que conegui, sobretot les del seu entorn, també amb majoria les persones saben que a més de Catalunya hi ha altres llocs on grups de catalans que ara viuen allà han format colles castelleres. Per exemple, hi ha una colla castellera a París, una a Austràlia, una a Irlanda, i podríem seguir així perquè de fet n'hi ha bastants.

En quant a la música, la majoria de la gent creu que hi ha d'haver música. Com ja he comentat abans, és una cosa imprescindible ja que marca el ritme del castell i a més els hi dóna sentiment.

Preguntant una mica per la opinió personal de cadascú vaig optar per preguntar si es creia que els castells aportaven valors a la nostra societat per saber una mica l'impacte que hi tenen. La major part de les persones va respondre que sí i creuen que els castells són **Cooperació**.

Després d'aquests coneixements bàsics podem passar a comentar les preguntes que vaig fer destinades al grup de gent que són castellers i les que vaig fer destinades a el grup de gent que no ho són.

Amb la primera qüestió, en la que pregunto perquè van voler formar part de la colla concloc que la major part de les persones castelleres s'hi apunten acompanyant a algun amic/familiar que ja és part de la colla o bé a algun/familiar que estava interessat en formar part de la colla. És més fàcil anar-hi acompanyat però també s'hi pot anar desacompanyat ja que com bé he dit un dels valors que hi ha d'haver en els castells és la integració i tothom s'hi ha de sentir a gust encara que també hi ha gent que s'hi apunta per seguir una tradició, ja que és una de les tradicions més maques que hi ha a Catalunya. Al ser un ampli grup de gent de totes les edats també hi ha persones que s'hi apunten per conèixer gent, fer amics nous i socialitzar; sortir dos cops a la setmana de la rutina per desconnectar.

La major part de les persones enquestades van dir que tenien molta implicació amb la seva colla. És una cosa que necessita que tothom compleixi i vagi a assajar. S'ha de tenir un compromís.

Anant ara cap a les persones que no ho són concloc que a un 35,8% sí que els hi agradaria ser castelleres. El motiu de no ser-ho és per falta de temps o per por.

Tothom (100%) dels enquestats no castellers està d'acord en què és una gran tradició catalana.

Els enquestats no castellers pensen que la gent s'apunta a fer castells amb l'intenció de formar part d'un col·lectiu de gent amb ganes de superar-se i fer coses noves i que després els castells li acaben agradant inevitablement.

Així acabo les conclusions de les enquestes.

18. AUTOENTREVISTA I REFLEXIÓ PERSONAL

Ara explicaré la meva vivència personal per mitjà d'una auto entrevista en motiu de conèixer-me més a mi mateixa, saber què sento i què significa per mi el món casteller. També per així aproximar-me a què pensa un protagonista del món casteller.

La primera pregunta que em formularé és:

Com vaig entrar a formar part d'aquest món?

Doncs, vaig endinsar-me dins aquest món pel meu pare i també per la Colla Castellera de l'Alt Maresme. Des de que tenim aquí al Maresme una colla tant propera com és la dels Maduixots el tema dels castells està més vigent. De fet, parlant amb el meus amics i coneguts sobre el tema, molts em diuen que els castells s'han posat molt de moda últimament. Però jo no opino així, no és que s'hagin posat de moda, que també; és que ara els tenim molt més a l'abast. Es pot veure actuar la Colla Castellera de l'Alt Maresme en qualsevol de les Festes Majors dels seus pobles: Tordera, Calella de la

Costa, Pineda de Mar, Santa Susanna, Malgrat de Mar i Palafolls, així com a Blanes, Canet de Mar, etc. Així doncs, les colles castelleres empre animen a la gent que hi ha expectant a formar part de la pinya per tenir encara més suport. Quan van venir a Tordera fa un any el meu pare es va animar a provar-ho i es va posar a la pinya. Li va agradar i em va proposar de formar-hi part. Jo en principi no volia, mai havia tingut interès en aquest món i no hi estava gens familiaritzada. Un dia però, vam anar a un assaig, i no sé com, ara sóc de les que no falto a cap assaig. Suposo que

va ser la gent i veure tanta cooperació el que em va ajudar a seguir. Tant jo, com el meu pare com la meva mare formem part de la colla actualment.

En segon lloc em preguntaré “**Com van ser els meus inicis?**” Doncs bé, de seguida coneixes gent que t’ajuda a aprendre a pujar sobre les persones i els castells, gent que t’anima... Al principi això de pujar sobre persones no ho vaig veure massa complicat, hi ha uns passos a seguir. És constància i aprendre’n. Després d’haver-ne après em vaig començar a preguntar si **jo mateixa seria capaç de pujar a un castell**. Des de que era petita no m’han fet gaire gràcia les altures. No sóc una persona gaire intrèpida, a més, amb la meva alçada (1,48m) és complicat poder pujar a un castell, per massa baixa. Per la meva sort, sí que podia pujar a pilars, ja que són estructures formades només d’una persona per pis i no fa falta que hi hagi algú de la teva alçada per poder-hi pujar. A dia d’avui, ja n’he fet dos a plaça de Tordera, ja que sóc d’allà i al ser una colla que comprèn sis o set pobles sempre que anem a actuar a un dels nostres pobles fa els honors de fer el pilar el que és d’allà. Per això, a Tordera, em va tocar a mi. En un futur m’agradaria poder-ne fer més ja que tot i que no m’agradi gaire l’alçada és indescriptible la sensació que es té i l’adrenalina que comprèn. A més, no és gaire difícil. Es necessita bàsicament concentració. Agafes l’equilibri i la posició i cap amunt.

Com he viscut el fet de formar part d’aquesta colla durant un any? Un any formant part d’això és poc i a la vegada molt temps. És poc temps perquè ho passes realment bé i set’ passa volant.

Tant als assajos, com a les sortides, les anades i tornades en autobús..., creen llaços estrets entre els membres de la colla, tinguin l'edat que tinguin. Per això, sempre t'ho passes bé. En els moments difícils quan un castell es resisteix també hi ha el suport incondicional dels uns amb els altres i quan són moments bons i de celebració per haver aconseguit una meta mai hi falta la gresca. Un any formant part d'una colla és també molt de temps perquè has vist totes les fites que s'ha marcat la colla i ha aconseguit. Els Maduixots és una colla que gràcies a comprendre set pobles i gràcies a l'esforç de tots avança ràpidament, per això, és com si hagués de passar més temps cada vegada que descarreguem un nou castell però en realitat n'ha passat poc. Això dóna la sensació de que hagin sigut dues temporades quan només n'hi ha hagut una. Tot i així encara ens falta molt i ens falta gent a pinya per acabar de completar castells que a vegades se'ns resisteixen.

Com a última pregunta que em faré: **Per què participo d'aquesta activitat?** Bé, aquesta és una fàcil pregunta. És una cosa que de seguida t'enganxa, com he dit abans. La gent, les noves amistats, les alegries, els moments tant bons com dolents, que t'ajuden a créixer com a persona... Tot hi fa feix. Hi ha gent que es pregunta perquè ho fem, quina és la nostra motivació, etc. M'he trobat gent que m'ha dit que creu que amb tot l'esforç que fem i el temps que hi dediquem altres entitats ens haurien de pagar un sou a cada un dels castellers. Jo aquest raonament no el trobo lògic. Precisament per això es fa. Perquè ningú t'hi obliga. Es fa per l'efecte positiu que crea en tu formar-ne part. Gràcies a la colla creixes com a persona, tu creixes amb la colla. És indescriptible veure castells descarregats de la teva colla, ja que òbviament agafes un sentiment molt fort cap a la teva colla. Però també es indescriptible veure grans castells de grans colles en directe, com ho celebren, l'emoció amb la que es viu el fet casteller. Fa poc, vaig tenir l'oportunitat d'assistir a la diada de Sant Fèlix de Vilafranca on cada any s'hi reuneixen les quatre millors colles castelleres del moment i fan grans castells. Va ser excepcional veure aquells castells, veure com els celebraven quan l'havien descarregat, les cares dels castellers ho reflectien tot.

Actualment, penso que les colles castelleres en general estan creixent molt. Com he dit abans, sí que és probable que els castells s'estiguin posant de moda. Hi ha moltes colles noves, cada dia més; i les grans colles estan reprenent el control de castells que feia temps que no descarregaven.

19. CONCLUSIONS

Poso punt final a aquest treball amb les conclusions que he pogut fer gràcies a una sèrie de coneixements nous i coneixements no tan nous però renovats.

El que he fet en aquest treball és aproximar-me al món casteller i veure'n les seves virtuts i defectes. D'aquest segon n'he vist molt poc tant en la part tòrica com en la pràctica. Les conclusions que n'he tret són clarament positives a favor de participar del món casteller.

De fet més que validar una hipòtesi argumentant-la el que he fet ha estat mostrar que sí que val la pena l'existència d'aquesta singular manifestació cultural nascuda als Països Catalans igual que val la pena participar en ella.

De la part teòrica concloc que un casteller ha de ser algú amb ganes de fer coses noves, arriscar-se, tenir un compromís, entre moltes altres coses. Penso que la pinya, moltes vegades no tan protagonista del castell com les altres parts, realment és la protagonista. És el que aguanta el tronc i el pom de dalt i per això tan o més important que aquestes dues parts. Sense pinya no hi ha castells.

Els castellers porten camisa, faixa i pantalons normalment amb teixit texà no perquè vulguin i sigui més estètic sinó perquè necessiten teixits forts per poder agafar-s'hi bé i pujar per sobre les persones. Sense els elements de la faixa i del casc els castellers patirien forces lesions.

La part pràctica està composta per l'entrevista a Marc Ruiz, cap de colla dels Maduixots, les enquestes i la auto entrevista.

En primer lloc, jo buscava saber com es crea una entitat castellera, quins són els passos per fer-la possible, quins són els passos amb els que evoluciona i com continua mirant endavant i amunt. El que s'ha de tenir si es vol iniciar un projecte d'aquest tipus i gran com és, en primer lloc, són ganes però sobretot compromís. També has de saber si en tens possibilitat, informar-te parlant amb la CCCC i que t'assessorin. Després s'ha de fer una reunió en la que hi ha d'assistir el màxim número de persones, com a mínim unes 50. De fet, el màxim factor que s'ha de tenir en compte a l'hora de formar l'entitat és la quantitat de persones que es tenen.

Més tard, es torna a contactar amb aquesta gent i es fa una assemblea constituent en la que es trien la Junta i l'equip tècnic. El cap de colla, en el cas dels "Maduixots" va acabar essent en Marc que va ser el que havia iniciat el projecte, elegit per assemblea. En aquesta mateixa assemblea constituent es va decidir qui formaria la Junta i qui formaria l'equip tècnic. Els membres de l'equip tècnic són escollits pel cap de colla. Finalment, en l'assemblea s'aproven els estatus i normalment també s'aprova el color de la camisa. La CCCC dóna l'aval i adjudica dues colles "padrines" més grans i amb experiència per ajudar la nova colla.

Hem esmentat que en els inicis dels "Maduixots" només dues persones sabien coses de castells de les més de 60 persones. Però tot i així aquesta colla va demostrar que fins i tot les coses més difícils poden ser possibles, en un any ja s'havia descarregat el primer castell de 7. Al preguntar-li a en Marc les causes va dir que pensava que es tractava del treball a assaig setmana rere setmana, sempre treballant amb constància. També va ser gràcies a tota la gent que va aplegar la colla. Els objectius de futur dels "Maduixots" són consolidar els castells de 7 i seguir creixent.

Per altre costat, en les enquestes el que feia era veure els coneixements que tenen sobre castells, l'interès que hi tenen i quines són les seves opinions en quant a diferents aspectes d'aquest món les persones, tant les que són castelleres com les que sí, podent així comparar-les.

L'edat de les persones enquestades era variada, tot i el que més destacava eren les persones joves. Conclou, amb aquests resultats, que avui dia ha augmentat el nombre de persones joves que són castelleres. En l'antiguitat els castellers més aviat eren homes grans. Penso que aquest fet es deu a les entitats universitàries i el ressò que tenen aquestes.

Gràcies a les enquestes puc concloure que les persones estan ben al corrent del fet casteller i que és increïble el poder dels mitjans de comunicació. La majoria d'elles em va demostrar que sí contestant-me correctament les preguntes fetes.

Els castells, per sobre, de tot, són moltes emocions i molts valors junts. Així s'ha demostrat en la meva enquesta en la que la majoria de subjectes enquestats va dir que clarament els castells aporten valors a la nostra societat i el que més els defineix és la "cooperació".

En quant a la motivació per la que un casteller s'ha apuntat a una colla vaig donar cinc opcions: "Seguir tradició", "Acompanyar algun familiar/amic que ja és de la colla", "Conèixer gent", "Fer

alguna activitat” o “Altres”. Totes em van quedar bastant igualades, penso que totes repercuteixen d’alguna manera.

De la gent que no és castellera sabem que a un 35% d’elles sí que els hi agradaria ser-ho. La principal causa per la que no ho són és per manca de temps.

Així acabo les meves conclusions de les enquestes.

Com a últim element de la part pràctica vaig fer l’auto entrevista i reflexió personal. Puc dir ara que formar part d’aquest món és molt emocionant, com ja he dit moltes vegades en aquest treball. Ja he recorregut una temporada i mitja dins aquest món en la Colla Castellera de l’Alt Maresme i realment se m’ha fet curt. Mai te’n canses d’això. Simplement t’acostumes. T’acostumes a estar envoltat de castellers, de gent que puja sobre altre gent, de la gresca i la xerinola que hi ha sempre rere cada assaig i rere cada diada, etc. Concluc que una vegada has aterrat dins aquest món és inevitable no quedar-s’hi.

Tinc molt clar que vull seguir formant part d’aquest món i d’aquest gran i espectacular fet a partir del que he après i he viscut. Val la pena ser casteller en el nostre món actual? Sí, totalment. Els castells tenen molts valors però per sobre de tot això penso que són un ensenyament. T’ensenyen la fragilitat de la vida. T’ensenyen que si caus, t’has de tornar a aixecar i seguir lluitant pels teus somnis.

Per últim de tot, concluc que els valors castellers són molt importants i que la societat seria molt millor si hi hagués el mateix esperit integrador i de respecte que en una entitat castellera. Vull pensar que algun dia serà així i s’acabaran les discriminacions. Potser algun dia passarà i llavors farem tots una gran pinya i ens ajudarem en el que faci falta.

20. AGRAÏMENTS

En primer lloc, vull agrair a la meva tutora Pilar Balagué per la seva orientació i la seva constant ajuda.

Vull agrair també a les persones que han cooperat contestant la meva enquesta i sobretot a Marc Ruiz, el cap de colla dels Castellers de l’Alt Maresme per respondre’m l’entrevista.

Per últim, vull agrair a la gent del meu voltant que m'han donat suport i m'han ajudat a seguir: família i amics. També a la resta de professors sempre disposats a donar un cop de mà i aconsellar.

21. GLOSSARI:

Acotxador: Nen o nena que forma el penúltim pis del castell.

Agulla (del pilar): Pilar que queda al mig en un castell amb agulla quan l'estructura del voltant es desmunta.

4 de 7 amb agulla de la Colla Jove Xiquets de Vilafranca.

Agulla (de la pinya): Casteller que amb els avantbraços creuats agafa els genolls del segon des de l'interior de la pinya.

Baix: Casteller que ocupa el primer pis del tronc, el que està al terra. Està ajudat per les crosses, l'agulla, les segones mans, etc.

Bastir: Fer un castell.

Batzegada: Moviment bruscat que desestabilitza un castell.

Canalla: Nom col·loquial per als membres més petits de la colla.

Cap de colla: Màxim responsable tècnic d'una colla.

Carregar: Coronar el castell, el moment en el que l'enxaneta fa l'aleta.

Carregat: Es considera que un castell està carregat quan l'enxaneta fa l'aleta.

Castell: Torre humana de dimensions i alçària variables, formada per castellers enfilats uns damunt les espatlles d'altres, pròpia de certes festes populars.

Casteller: Persona que participa en la construcció de castells humans.

CCCC: Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya, és una entitat que té com a objectiu vetllar pels interessos comuns de les colles castelleres, per fomentar el món casteller, i bàsicament, per fer que els riscos inherents a l'activitat que duen a terme quedessin garantits sota la cobertura d'unes pòlisses adequades.

Clavat: expressió que indica que el castell no pateix en excés i els castellers treballen amb relativa comoditat.

Contrafort: Casteller darrere del baix, agafa el casteller de sobre el baix.

Cordó: Anella de la pinya; el primer cordó agafa directament els segons del tronc, el segon cordó ajuda el primer directament darrere, el tercer cordó ajuda el segon cordó, etc.

Últim cordó en una pinya. El que empeny lleugerament els omòplats del del davant.

Coronar: Carregar un castell, el moment en el que l'enxaneta fa l'aleta es considera coronat.

Crossa: Casteller que encaixa la seva espatlla sota l'aixella del baix per impedir que s'enfonsi.

Descarregar: Acte de culminar completament un castell sense caure després d'haver-lo carregat prèviament.

Descarregat: Es considera que un castell està descarregat quan els castellers del tronc ja han baixat de l'estructura.

Desmuntar: Eventualitat que obliga a interrompre el procés normal de bastiment d'un castell – i tirar enrere – en alguna de les seves fases.

Donar pit: Fer força endavant amb el pit un casteller de la pinya per impedir que el casteller que té davant es faci enrere.

Dos/ Dosos: Casteller que forma l'antepenúltim pis del castell, és a dir, el primer del pom de dalt. Sempre fa parella amb un altre casteller, de manera que hem de parlar de dosos.

Imatge on s'assenyala cada part del castell. Els dosos a l'antepenúltim pis.

Dos obert: Dos que té els peus a dues rengles diferents.

Dos tancat: Dos que té el peu damunt una sola persona.

Enfaixar-se: Posar-se la faixa.

Equip del baix: Castellers de pinya que subjecten i apuntalen el per tal que no perdi la seva posició ni s'enfonsi a causa del pes que ha de suportar sobre les espatlles. Està format per les crosses i els contraforts. Cada baix té el seu propi equip.

Estructura simple: Castell format per una, dues, tres o quatre persones en la seva estructura. Aquests són: el pilar, el dos, el tres i el quatre.

Estructura combinada: Construcció integrada per la suma de dos o més castells d'estructura simple. Aquests són: el tres amb l'agulla, el quatre amb l'agulla, el cinc, el cinc amb l'agulla, el sis, el set, el nou i el dotze.

Enxaneta: Casteller que corona un castell humà, sol ser un infant en les colles castelleres normals però en les colles universitàries ha de ser un casteller de poc pes.

Fer l'aleta: L'aleta és el gest que fa amb la mà l'enxaneta en el moment de coronar un castell o pilar. Consisteix a aixecar el braç, amb la mà oberta, per damunt de l'alçada del seu cap.

Fer la motxilla: En un pilar, trobar-se l'enxaneta a l'esquena de l'aixecador. Un dels moments més delicats de la construcció.

Fer llenya: Caure un castell.

Gamma extra: Quan es diu d'un castell que és de gamma extra (GE) vol dir que té un nivell alt d'execució. Es considera que un castell de gamma extra és qualsevol castell superior al 3 de 9 amb folre.

Grala: Instrument aeròfon de fusta, de doble llengüeta, pavelló obert i tub cònic, d'ús popular.

Intent: 1. Temptativa d'un castell que fa una colla.

2. Castell que ha caigut després que comencés el toc de les gralles i abans de ser carregat.

Intent desmuntat: Intent vàlid que es desfà abans de ser carregat.

Intent vàlid: Intent que tira amunt un cop ha començat a sonar la música de gralles.

Mà-i-mà: En algunes colles del Vallès, vent.

Menestral: Persona que professa un art mecànic.

Net: Dit dels castells que s'aconsegueixen bastir sense el suport de la pinya. Normalment s'utilitzen aquests castells a l'assaig per practicar. Com es veu en la següent foto el castell té el suport dels braços enlairats de la pinya però la pinya no toca el castell en cap moment, només en cas de que es mogui molt o de caiguda.

Castell net en un assaig.

Per sota: Castell que es basteix aixecat per sota.

Peu: Pinya.

Pilar: Figura formada pels castellers, consistent en un sol casteller a cada pis.

Pilaner: Casteller que s'ha especialitzat en fer pilars.

Pilar al balcó: Pilar de comiat d'una actuació que es fa caminar fins al balcó de l'ajuntament, des del qual agafen, com a mínim, l'inxaneta.

Prova: Assaig d'un castell o d'una part determinada d'un castell.

Quadratura: Simetria correcta entre els diferents pilars d'un castell.

Rengla: Cada un dels pilars del castell.

Ronda Cada un dels actes en què es divideix una actuació. Generalment, una exhibició consta de tres rondes per a cada colla, amb possibilitat de ronda de repetició, i acaba amb una ronda de pilars.

Torre: Castell de dos persones per pis. Així doncs, 2de8 és el mateix que torre de 8.

Tronc: Part del castell que comprèn des dels baixos fins al pis inferior al de dosos, i que perfila l'estructura del castell. Es diferencia de la pinya, el folre o les manilles i del pom de dalt.

Vano de cinc: Vano de pilars integrat per un pilar de cinc al mig que és flanquejat per dos pilars de quatre. Així com també hi ha el vano de sis (pilar de sis flanquejat per dos de cinc) i el vano de sis complet (pilar de sis flanquejat per dos de cinc que a la vegada estan flanquejats per dos pilars de quatre).

Vano de 5 de la Colla Casteller de Sabadell.

Voltar: Situar-se al voltant d'un castell net amb els braços enlaire però sense tocar-lo, pendent de la seva evolució per si calgués subjectar-lo. És habitual com a norma de seguretat, sobretot als assajos, que és on es fan més proves amb castells nets.

22. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

Internet

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Castells>

<http://www.naciodigital.cat/delcamp/diaricasteller/>

<http://dlc.iec.cat/>

<http://www.anxovetes.cat/musica-i-castells-5-imprescindibles-per-ivo-jorda/>

<http://www.cccc.cat/les-colles-castelleres>

<http://usuaris.tinet.cat/eduaf/tipus.htm>

<http://www.borinots.cat/content/vocabulari-casteller>

<http://www.mallorcaweb.net/jovesraiquer/pinya.pdf>

<https://xiquetsdecambriils.cat/la-colla/la-canalla/>

<http://www.concursdecastells.cat/inici>

<http://xarxanet.org/cultural/noticies/les-colles-castelleres-universitaries-i-la-difusio-dels-valors>

https://ca.wikipedia.org/wiki/Colla_castellera

<http://www.webcasteller.com/ca/rankinguniversitari.php>

<http://blogspersonals.ara.cat/gammaextra/2012/01/28/la-rivalitat-al-mon-casteller-ii/>

<https://elpatidigital.wordpress.com/2012/01/29/la-rivalitat-al-mon-casteller-de-vegades-no-massa-sana/>

<http://www.webcasteller.com/ca/article.php?id=2044>

<http://revista.fosbury.cat/temporada-regular/2464-valls-i-els-castells-la-rivalitat-com-a-patrimoni-de-la-humanitat.html>

<http://www.laxarxa.com/media/corporatiu/noticia/la-xarxa-i-tv3-coproduiran-la-retransmissio-de-sis-diades-castelleres>

<http://usuaris.tinet.cat/psm/fem.html>

<http://www.ccma.cat/tv3/quarts-de-nou/>

https://ca.wikipedia.org/wiki/Llista_d%27estructures_castelleres

<http://usuaris.tinet.cat/eduaf/tipus.htm>

<http://revistacastells.cat/category/actualitat/>

<http://www.ccma.cat/tv3/alcarta/quarts-de-nou/quins-han-de-ser-els-primers-passos-duna-colla-castellera-mirant-amunt/video/5545375/>

<http://www.aolivella.cat/Castallers/ELS%20CASTELLERS.pdf>

https://ca.wikipedia.org/wiki/Torre_humana

<http://www.xiptv.cat/dosos-amunt>

Llibres

Carol, M., Bertran, J., Brotons, X., Ayats, J., Gayete, I., Beumala, J. (2011) *Castellers, una voluntat col·lectiva*. Barcelona. Lunwerg Editores.

Nadal, J., Giralt, J., Torras, M., Robert, M. (2007). *Diccionari*. Barcelona. Enciclopèdia catalana.